Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 35 (653) ГОД XIII 1 ВЕРАСНЯ 1968 г. ЦАНА 60 гр.

Добры дзень, школа! Вітаем новы твой год. Як на пачатку кожнага верасня, кіруем свой зрок і пачуцці ў адсвежаныя, напоўненыя радасным гоманам твае класы. З цікавасцю азіраемся за новымі сябрамі, і з хваляваннем угледзімся ў вочы настаўнікаў. Хочам вычытаць у іх самае істотнае — адносіны да нас. І калі бачым у вачах настаўніцкіх бляск сімпатыі, больш упэўнена адчуваем сябе. Калі ж у іх абыякавасць — робіцца нам прыкра.

Дык хай у гэты дзень (і праз увесь школьны год) у вачах кожнага настаўніка свецяць цёплыя іскры любві да высакароднай грамадскай справы — выхавання новага, здаровага і разумнага пакалення, хай тэтыя іскры запаляць у адкрытых юнацкіх галовах яркае, непагаснае святло. Хай яно вядзе іх надзейнай дарогай у лепшую будучыню.

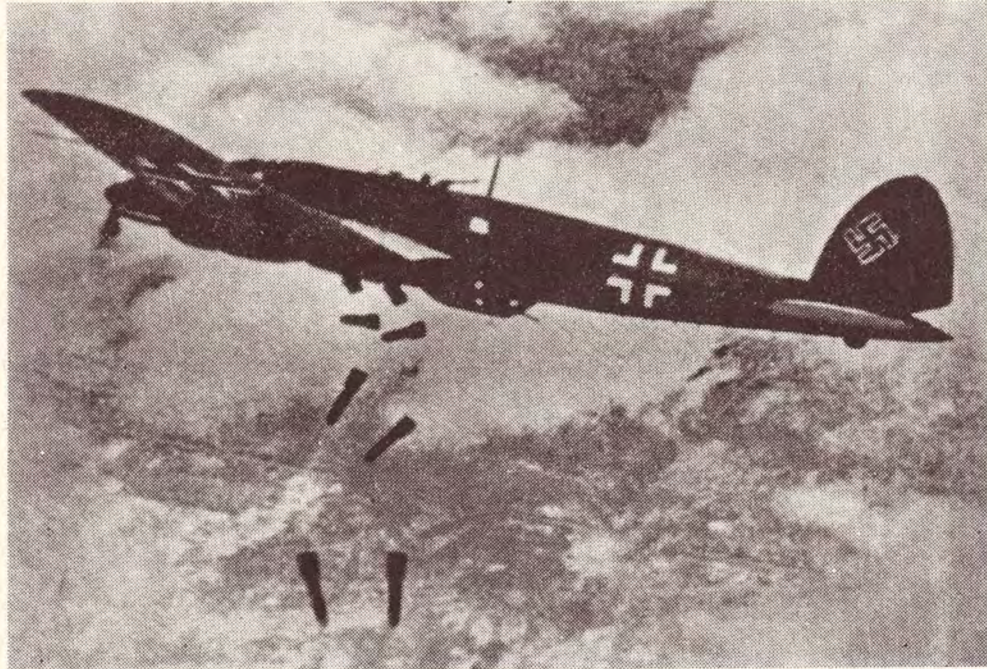
З наступаючым новым школьным годам хацелася б і нам, апрача добрых пажаданняў, запэўніць настаўнікаў, бацькоў і вучняў, што мы не абыякава ўглядаемся ў адчыненыя вокны школьных будынкаў, што нас хвалюе школьнае жыццё, што мы таксама хочам, каб яно ішло, як найбольш гладка. Нам таксама вельмі хочацца бачыць у Вашых вачах агеньчыкі сімпатыі да нас, да нашай працы, нашых імкненняў, хочам проста быць Вашымі добрымі сябрамі. Зрэшты, маем цікую надзею, што Вы нас ужо лічыце такімі.

У папярэдніх гадах стараліся мы памагаць Вам матэрыяламі да навучання роднай мовы. Думаем, што і ў гэтым годзе будзеце выкарыстоўваць «Ніву» на ўроках беларускай мовы. З гэтай думкай будзем змяшчаць новыя творы беларускай літаратуры. Гэтай жа мэце будуць прысвечаны і матэрыялы па тэорыі літаратуры, а таксама артыкулы аб літаратурных польска - беларускіх сувязях.

Хочам таксама дапамагчы настаўнікам у абмене вопытам. Гэтым справам будзе прысвечаны спецыяльны аддзел. Выхаванню школьнай моладзі плануем адвесці асаблівае месца.

Нашы намеры могуць здзейсніцца толькі тады, калі мы будзем адчуваць пастаянную падтрымку з боку настаўнікаў, вучняў і бацькоў. Таму ўсіх Вас, дарагія нашыя сябры, запрашаем да супрацоўніцтва. Хай наша супольная праца дасць як найлепшыя вынікі.

З новым школьным годам, дарагія сябры!

1 верасня 1939 г. нямецкія арміі (каля дзвюх мільёнаў салдат, звыш 10 тысяч гармат, амаль 3 тысячы танкаў і 2 тысячы самалётаў) напалі на Польшчу.

36 дзён геройчна змагаўся польскі салдат з гітлераўскай навалай, крыжуючы палітычныя і стратэгічныя планы ворага.

Здымак прыпамінае балючыя дні памятнага верасня.

ЯН АНАЦІК

НАПЯРЭДАДНІ

Пачалося гэтак. Мая родная вёска ляжала ў глушы. Да найбліжэйшай чыгуначнай станцыі было дваццаць дзевяць кіламетраў.

У бацькі было мала гектараў і многа едуноў. Я не вельмі ведаў, што мне рабіць у вёсцы. У 1938 годзе на сямейным савеце вырашана вывучыць мяне на рамесніка. Неўзабаве выехаў я ў недалёкае мястэчка Цехановец і пачаў прафесіянальную «адукацыю» ў слёсарска-механічным варштаце пана Дыбальскага. Мая прафесіянальная адукацыя заключалася ў ачыстцы ад іржы старых веласіпедных рамаў, у продажы веласіпедных спіц, розных грашовых шрубак і г.д. Хадзіў я таксама «па закупы», бегаў на пошту, замятаў варштат, уладкоўваў шмат розных спраў, якія давалі мне Дыбальскія.

Трыццатага жніўня 1939 года снедалі мы: Дыбальскі, яго жонка, сыны Лопек і Чэсё, ну і я. Пані Дыбальская, наліваючы каву, усхвалявана расказвала нам свой сон.

— Выходжу я на балкон, — гаварыла яна, — гляджу на плошчу. І што ж бачу! Уся плошча забіта войскам: поўна пяхоты, кавалерыі, артылерыі. І ўсё гэта ў страшным беспарадку. На балконе будынка на супрацьлеглым баку плошчы, акружаны генераламі стаіць пан маршалак Эдвард Рыдз-Смігли з булавай у руцэ і трымае прамову да войска. Напружваю слых, але словы маршалка да мяне не даходзяць, заглушае іх шум, які пануе на плошчы. Гляджу ніжэй і бачу: пад балконам, з якога выступаў маршалак, мноства кінутых штандараў. Аж у сэрцы мне сціснулася.

Раптам маршалак і яго світа знікаюць з балкона. Бачу іх зноў. Як праз туман. Аддаляюцца на белых конях. Войска таксама ў паніцы пакінула плошчу. Засталіся пакінутыя штандары.

Перахіляюся праз балкон і крычу з усіх сіл: — Панове! Панове! Забылі вы штандары!

Ніхто не звяртае ўвагі на мой крык. Мой голас нейкі глухі, сама яго не чую. Мучуся, збіраюся ў сілах і так крычу, што аж абудзілася. Які дзіўны сон! Каб хоць ён не збыўся. Усе толькі аб вайне і гавораць.

— Таму і сняцца такія дзіўнаты, — заўважыў пан Дыбальскі.

Сёння я не веру ў сны, маю на гэту тэму свой погляд і веру, што пан Дыбальскі меў рацыю растлумачваючы жонцы прычыну такога сну, але факт застаецца фактам: сон пераўтвараўся ў рэчаіснасць хутчэй, чым хто-небудзь з нас гэтага спадзяваўся.

Гэтага дня працавалі мы ў варштаце нармальна. Аж адвячоркам, як бомба, уляцела ў варштат пані Дыбальская:

— А што, не гаварыла! Сон мой спраўдзіўся!.. Мабілізацыя!

— Што? Якая мабілізацыя?! Што ты, адурэла?

— Зусім не адурэла. Агульная мабілізацыя. У горадзе расклейваюць аб'явы!

Пан Дыбальскі стаяў момант ашаломлены.

— Хай гэта ўсё чэрці возьмуць! — кінуў французскі ключ, што трымаў у руках, зняў з сябе зашмараваны фартух, накінуў на плечы чысты пінджак і разам з жонкай выбег на вуліцу.

Хоць і гарэў я цікавасцю, не мог пакінуць варштата без апекі. Дык стаяў я ў адчыненых дзвярах і глядзеў на вуліцу. Плошча зарухалася. На вуліцы з'явіліся паліцыянты ў касках, са штыкамі на карабінах.

Уся гэта карціна выклікала ў мяне пачуццё пранікліватага страху. Сустрэўся я з новай, невядомай мне з'явай. Мабілізацыя! Значыць, хіба ўжо вайна, праўдзівая вайна! Не такая, як у кніжках, якая вабіла, была прыгожай, рамантычнай, поўнай цудоўных геройскіх подзвігаў, мужнасці, адвагі. Гэта, якую адчуваў я ўжо ў паветры, выдавалася іншай, страшнай.

(Працяг на стар. 4)

З планам культуры на „ты“

Згодна з указаннямі экзекутывы Ваяводскага камітэта ПАРП апрацавана ваяводскі, і ў паасобных паветах, 5-гадовыя планы развіцця культуры. Ужо мінула тры гады ад прыняцця гэтых планаў да рэалізацыі, і таму мы звярнуліся да намесніка школьнага інспектара па справах культуры ў Бельску **Антаніны Куны** з пытаннямі на тэму рэалізацыі павятовага перспектывічнага плана развіцця культуры.

— Наколькі нам вядома, адным з асноўных пунктаў вашай праграмы з'яўляюцца справы т.зв. матэрыяльнай памяшкальнай базы культурна-асветных пляцовак. Як выглядае рэалізацыя гэтых планаў?

— Пачну ад святліц. Перспектывічны план і ўказанні пленума Павятовага камітэта ПАРП паставілі перад намі заданне адрамантаваць 9 святліц пры дапамозе сродкаў грамадскага фонду і чынаў мясцовага насельніцтва. Дагэтуль закончана рамонт у 4 пляцоўках. Закончана таксама пабудову новых памяшканняў у Спешыне, Патоках і Крывядічах. Усе ўспомненыя памяшканні прыстасаваны да патрэб клубакавярні, чытальні і іншых культурнаасветных патрэб. Пачалася будова святліц у Гацьках і Боцьках, а прадбачаны тэрмін перадачы іх у карыстанне назначаны на 1969 г. У 1969 годзе плануем пачаць пабудову грамадскай бібліятэкі ў Вышках, а ў верасні гэтага года плануем аддаць у карыстанне новае памяшканне павятовай бібліятэкі ў Бельску. Хачу падкрэсліць, што гэтая апошняя інвестыцыя не была ў планах гэтай пяцігодкі. Каб закончыць адказ на вельмі шырокае пытанне, хачу сказаць, што ў гэтай 5-годцы на пабудову і рамонты культурных будынкаў выдаткавана з бюджэту рад народных 480 тысяч зл, а грамадзкія чыны насельніцтва абліччваюцца на суму 373 тысячы зл.

— Памяшканні — гэта вельмі істотная справа. А як выглядае справа абсталявання вашых пляцовак, скажам, мэбляю і прыладамі масавага пераказу культуры?

— На 60 нашых пляцовак у павеце 38 мае тэлевізары. На працягу апошніх 3 год выдаткавана на іх 200 тыс. зл., з чаго 32 тыс. зл. — гэта грамадскія грошы. У гэтым годзе на абсталяванне павятовай бібліятэкі атрымалі мы ад Аддзела культуры Прэз. ВРН

120 тыс. зл. На працягу апошніх 2 год наш прэзідыум прызначыў 250 тыс. зл на міжшкольны духавы аркестр. Выдаткаваныя лікі можа і не малыя, але агульна беручы, стандарт абсталявання нашых пляцовак к.о. вельмі нізкі.

— Калі разыходзіцца аб чыста мерытарычны бок плана развіцця культуры, вялікую ўвагу прывіваеце да развіцця сеткі пляцовак к.о, іх ролі і месца ў распаўсюджванні культуры...

— Так. У рэалізацыі нашай пяцігодкі маем два асноўныя заданні. 1) пакліканне грамадскіх вядучых пляцовак, якія б інспіравалі і каардынавалі культурныя пачынанні на сваёй тэрыторыі, 2) правільнае тэрытарыяльнае размяшчэнне новаарганізаваных пляцовак. Мы мелі агулам да 1970 г. арганізаваць 30 пляцовак к.о. Ужо арганізавана 20. Аднак з увядзеннем у

(Працяг на стар. 5)

Падзеі • Здарэнні • Факты • Каментарыі • Весткі

СВЕТ

БАЗЫ

Прадстаўнік амерыканскага ваеннага камандавання на Акінаве, паведамляе газета «Майніці», паведаміў уплывовым японскім колам аб планах ЗША значна павялічыць колькасць сваіх ваенных збудаванняў на востраве.

Цяпер на Акінаве налічваецца 65 баз сухапутнай арміі ЗША. 13 ваенна-марскіх баз, 15 баз марской пяхоты, 24 ваенна-паветраныя базы — усяго 117 ваенных баз ЗША.

Мяркуецца стварыць яшчэ каля 120 ваенных аб'ектаў.

УДАРЫ ПАТРЫЁТАЎ

Часці Народных узброеных сіл вызвалення Паўднёвага В'етнама наносяць новыя ўдары па амерыканскіх інтэрвентах і войсках сайгонскіх марыянетак. Як паведамляе агенцтва ВІА, спасылаючыся на агенцтва Вызваленне, у ходзе наступальных баёў з 14 па 16 жніўня (ў раёне ракі Зіёнтром (правінцыя Бенчэ) байцы НУСВ Паўднёвага В'етнама вывелі са страю каля 600 варожых салдат і афіцэраў, у тым ліку 450 амерыканскіх. Баі ідуць у вызваленым раёне гэтай правінцыі.

БУДАЎНІЦТВА ТРАНСІРАНСКАГА ГАЗАПРАВОДА

Пачалося будаўніцтва трансіранскага (ўчастка Трансіранскага газаправода, па якому іранскі газ пойдзе ў Савецкі Саюз. Гэты ўчастак ад горада Саве да Астары даўжынёй 495 кіламетраў будуецца з дапамогай савецкіх спецыялістаў. Будзе пракладзена таксама ветка на Тэгеран даўжынёй 112 кіламетраў.

ТЭАДАРАКІС

Грэчаскі кампазітар Мікіс Тэадаракіс пасля вызвалення з турмы быў высланы (ў невялікую горную вёску ў цэнтральнай частцы Пелапанеса, таму што ён, на думку ўлад, з'яўляецца патрозай для грамадскай бяспекі, паведамляе карэспандэнт Рэйтэр з Афін.

НАСЕЛЬНІЦТВА КАНАДЫ

Насельніцтва Канады на 1 чэрвеня гэтага года склала 20.744 тысячы чалавек. За дванаццаць месяцаў — з 1 чэрвеня мінулага года, — паводле даных канадскага статыстычнага бюро, насельніцтва краіны павялічылася на 1,7 працэнта.

ПЕРСІКІ НА АСФАЛЬЦЕ

Незвычайныя малюнкі можна ўбачыць у гэтыя дні на шасэйных дарогах Францыі — аўтамашыны, слізгаючы, з цяжкасцю рухаюцца па асфальце, засыпанаму спелымі персікамі... Гэта сяляне, пратэстуючы супраць занадта нізкіх закупачных цэн на фрукты, публічна знішчаюць плён сваёй працы. Газеты паведамляюць, што толькі гэтым летам такім чынам знішчана каля 50 тон персікаў, 12 тысяч тон груш. У мінулым годзе да спажыўца не дайшлі 110 тысяч тон бульбы.

Між тым, цэны на прадукты харчавання і фрукты ў Францыі высокія.

(вл)

БССР

У БЮРО ЦК КПБ

Бюро ЦК Камуністычнай партыі Беларусі разгледзела пытанне аб мерах паляпшэння палітычнай вучобы камсамольцаў і моладзі рэспублікі.

У 1967 — 1968 навучальным годзе ў палітычных гуртках, школах і семінарах вучылася каля 250 тысяч камсамольцаў і несаргнізаванай моладзі. Бюро ЦК лічыць, што ў арганізацыйных адносінах і асабліва па зместу існуючая ў рэспубліцы сістэма камсамольскай палітычнай адукацыі не ў поўнай меры адпавядае задачам фармавання ў юнакоў і дзяўчат навуковага светапогляду. Многія камітэты камсамола і пярвічныя камсамольскія арганізацыі яшчэ не сталіся сапраўднымі палітычнымі арганізацыямі моладзі.

Бюро ЦК КП Беларусі абавязала партыйныя і камсамольскія камітэты палепшыць выхаваўчую работу. Звернута ўвагу на своечасовую інфармацыю, аператыўную і больш шырокую.

СПАБОРНІЦТВА

ЦК КП Беларусі і Савет Міністраў БССР разгледзелі вынікі сацыялістычнага спаборніцтва за павелічэнне вытворчасці і нарыхтовак прадуктаў жывёлагадоўлі за першае паўгоддзе 1968 года.

Найлепшымі аказаліся: **Гродзенская** вобласць (сакратар абкома КПБ т. Мікуловіч, старшыня аблвыканкома т. Малочка, начальнік абласнога ўпраўлення сельскай гаспадаркі т. Грыншкевіч), і **Мінская** вобласць, дзе першым сакратаром з'яўляецца т. Паляхоў, старшынёй аблвыканкома т. Цыбут.

ФЛОТУ

У сувязі з Днём Паветранага Флоту СССР адбыўся ў Мінску ўрачысты сход, у якім удзельнічалі, м. ін., сакратар ЦК КП Беларусі У. Міцкевіч, намеснік Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР І. Клімаў, камандуючы войскамі Беларускай ваеннай акругі генерал-палкоўнік І. Трацяк.

САВЕЦКАЙ

У сувязі з 50-годдзем Савецкай Беларусі вучоныя рыхтуюць шмат навуковых прац. Завершана калектыўная праца над нарысамі гісторыі марксісцка - ленінскай філасофіі ў Беларусі, вядзецца работа над двухтомнікам **«Гісторыя дзяржавы і права БССР»**, выдадзена зборнік **«Садружнасць літаратур»**, рыхтуюцца працы, якія адлюстроўваюць развіццё беларускай навукі і гісторыю Акадэміі навук Беларускай ССР.

ЕЛЬЯШЭВІЧА

Апублікавана ўказ Прэзідыума Вярхоўнага Савета Саюза ССР аб узнагароджанні акадэміка Акадэміі навук Беларускай ССР М. Ельяшэвіча ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

ГОСЦІ

Беларусь наведалі галоўны рэдактар часопіса ЦК мангольскай партыі **«Намын амьдрал»** (Партыйнае жыццё) Ц. Намсарай і намеснік галоўнага рэдактара — Л. І. Чынхарло.

(С. Я.)

ПОЛЬШЧА

У ІМЯ САЦЫЯЛІЗМА

Ва ўсёй краіне ў прадпрыемствах і ўстановах адбыліся партыйныя сходы, прысвечаныя сітуацыі ў Чэхаславакіі. У сходах шматлікі ўдзел прымалі беспартыйныя. Паўсюдна выяўлялася падтрымка для заявы польскага ўрада і рашэння аб дапамозе пяццю сацыялістычнымі краінамі брацкім народам Чэхаславакіі. Найлепшай падтрымкай нашага ўрада — сцвярджалася падчас сходаў — будзе натужлівая праца над поўнай рэалізацыяй абавязацельстваў прынятых у гонар V з'езда партыі. Нашым адказам сілам міжнароднай рэакцыі рыхтуючым змову супраць сацыялістычных краін будзе далейшае намаганне над пабольшаннем сілы народнай айчыны.

У ДВА РАЗЫ

З кожным днём ва ўсёй краіне развіваецца перадз'ездаўская кампанія. Ахоплівае яна ўсе слаі насельніцтва горада і вёскі. Сяляне Познаньскага ваяводства ў рамках перадз'ездаўскай кампаніі здалі дзяржаве ў два разы больш збожжа, чымсьці ў аналагічным перыядзе мінулага года.

СТРОННІЦТВА ДЭМАКРАТЫЧНАЕ

Прэзідыум Цэнтральнага Камітэта Строннiцтва дэмакратычнага паклікаў пяцiасабовую камiсiю для праанаўлізавання тэзісаў на V з'езд Польскай аб'яднанай рабочай партыі. У паасобных установах Строннiцтва дэмакратычнага праводзіцца дыскусія над тэзісамі на V з'езд партыі і матэрыяламі да дыскусіі перад IX кангрэсам Строннiцтва дэмакратычнага, які адбудзецца ў першай чвэрці наступнага года.

МІЛЬЁН

Выдгаскае радыёпрадпрыемства «Эльтра» выпрадукавала ўжо мільённы транзістарны радыёпрыёмнік. Дасягненне гэтае прысвешылі перадз'ездаўскія абавязацельствы рабочага калектыву прадпрыемства.

3 МІЛЬЁНЫ

У Фабрыцы электрычных матораў у Бжэгу выпрадукавана 3-мільённы матор. Першы мільён матораў фабрыка выпрадукавала на працягу 11 гадоў, другі на працягу 4 гадоў і 3 месяцаў, трэці мільён прадукавана нацэлых 3 і паўгода.

НАЙЛЕПШЫ КАЛЕГА

Праўленне Прафсаюза хімікатаў у Познані аб'явіла спаборніцтвы на званне «найлепшага калегі ў прадпрыемстве». Заданнем спаборніцтва — стварэнне лепшых міжлюдскіх суадносін у фабрыцы.

ПАЧАТАК НАВУЧАЛЬНАГА ГОДА

2 верасня ў школах усёй краіны пачынаецца новы навучальны год. Да вучобы прыступіць каля 87 мільёнаў дзяцей, моладзі і дарослых слухачоў, гэта значыць на 150 тысяч больш, чымсьці ў мінулым годзе. У пачатковых школах будзе вучыцца звыш 5,6 мільёна дзяцей. Лік гэты меншы ад мінулагодняга на 90 тысяч.

(п)

ВАЯВОДСТВА

ДАЗ'ЕЗДАЎСКІ ЧЫН

Рабочыя Чыгуначнага прадпрыемства стальных канструкцый у Старасельцах пад Беластокам рашылі ў гонар V з'езда партыі прыняць дадатковыя абавязацельствы. Па заказу металапрацоўчай фабрыкі ў Чорнай Беластоцкай за вельмі кароткі час апрацавалі яны і выканалі 40 тон стальных канструкцый, якія першапачаткова не былі прадбачаны прадукцыйным планам прадпрыемства. Гэтыя канструкцыі былі неабходныя для Чорнабеластоцкай фабрыкі дзеля тэрміновага выканання сваіх прадукцыйных абавязацельстваў у чэхаславацка-польскім супрацоўніцтве пры выпуску новага трактара.

СЫПЛЕЦЦА ЗБОЖЖА

Да 20 жніўня г.г. гаспадары Беластоцкага ваяводства прадалі дзяржаве 23 тысячы тон збожжа. Многа сялян ужо поўнасцю разлічылася са сваіх абавязкавых і кантрактацыйных паставак.

ПРАМЫСЛОВАСЦЬ ГАЙНАЎКІ

Экзекутыва гарадскога камітэта ПАРП у Гайнаўцы нядаўна абмеркавала вынікі працы прадпрыемстваў горада за першае паўгоддзе гэтага года. Аказваецца, што прамысловыя прадпрыемствы Гайнаўкі перавыканалі свае планавыя заданні. Вартасць выпушчаных імі тавараў значна перавышае 200 мільёнаў злотых. Зараз у прамысловых прадпрыемствах Гайнаўкі працуе звыш 2700 рабочых, а сярэдняя месячная зарплата аднаго рабочага складае суму амаль у 2 тысячы злотых.

ВОДАПРАВОД

На разбудову водаправоднай сеткі ў Беластоку прызначана ў гэтым годзе 14 мільёнаў злотых. Праца канцэнтруецца пры давядзенні вады для горада з новай крыніцы.

У АРГАНІЗАЦЫІ ЗСЛь

У Беластоцкім ваяводстве арганізацыя Аб'яднанага стронніцтва людовага налічвае звыш 14 500 членаў. Зараз гурткі ЗСЛь у сувязі з абменам партыйных білетаў праводзяць абмяркоўку сваіх арганізацыйных спраў і праблем развіцця сельскай гаспадаркі ў ваяводстве. Яны актыўна ўключыліся ў даз'ездаўскую дыскусію.

ФАБРЫКА ФАНЕРЫ

Беластоцкая фабрыка фанеры ў Дайлідах — адна са старэйшых фабрык у Беластоцкім ваяводстве. За год будзе яна адзначаць юбілей 50-годдзя. Пасля вайны фабрыка працуе (ўжо 20 год. Фанера дайлідскай фабрыкі карыстаецца вялікім поспехам на замежных рынках. Выконваючы даз'ездаўскія абавязацельствы калектыў фабрыкі перавыканаў план за сем месяцаў гэтага года. Дадатковая прадукцыя ацэньваецца на звыш паўмільёна злотых.

ДАЖЫНКІ

У апошнюю нядзелю ў 9-ці паветах Беластоцкага ваяводства адбыліся дажынкавыя ўрачыстасці. Між іншым сяляне падводзілі вынікі сваёй працы ў Новым Беразове на Гайнаўшчыне, у Рыбаках у Беластоцкім павеце і ў Чорнай Царкоўнай Сямяцічага павета.

(вр)

Niedziela, 1.IX.

10.20 ,,Przypominamy, radzimy''. 10.30 PKF. 10.40 ,,Spotkania z przyrodą''. 11.10 Teatr Młodego Widza. J. Domagalik — ,,Banda Rudego''. — ,,Taki sobie Pająk''. cz. I. 11.45 Wiadomości dziennika. 14.10 Koncert muzyki polskiej 14.50 ,,Westerplatte'' — film. 15.10 ,,Przemiany''. 15.40 Reportaż z II Ogólnopolskich Zawodów Ratowników Wodnych. 16.30 ,,Ludzie i zdarzenia''. 16.55 Losowanie Totolotka. 17.00 Sprawozdanie sportowe. 17.55 Estrada Literacka: S. Grochowiak — ,,Polnische Wirtschaft'. 18.25 ,,Wszystko o Warszawie'' — teleturniej. 19.20 ,,Dobranoc''. 19.30 Dziennik TV. 20.05 ,,Orzeł'' — film fab. pol. 21.50 ,,Divertimento op. 7'' — program pt. ,,Wizyta''. 22.20 ,,Niedziela Sportowa''.

Poniedziałek, 2.IX.

16.50 Wiadomości dziennika. 17.00 Dla dzieci: ,,Nasza szkoła'' — rep. filmowy. 17.25 ,,Spacerkiem po kinach''. 17.55 — film. 18.10 ,,Etap prawdy'' — ,,Medale i detale''. 18.30 ,,Wietnamu dzień powszedni'' — film dok. pol. 18.45 ,,Eureka'' — magazyn pop.-naukowy. 19.20 ,,Dobranoc''. 19.30 Dziennik TV. 20.05 V Festiwal Teatrów Dramatycznych. 21.35 ,,Drzymała'' — program publ. (Katowice). 22.05 ,,Kino Krótkich Filmów''. 22.35 Dziennik TV.

Wtorek, 3.IX.

8.30 ,,Codzienne zajęcie'' — film dok. TV NRD (,,Piloci w piżamach'') cz. III. 9.55 Dla szkół (kl. I lic.) Język polski: Z. Skowroński — ,,Dekret''. 10.25 Przerwa. 10.55 Dla szkół (kl. V—VI) Język polski: ,,Pierwsze słowo'' (,,O miejsce wśród ludzi''). 11.25 Przerwa. 12.30 i 16.15 Przysposobienie Rolnicze: ,,Żyto ozime jako poplon'' (Łódź). 16.50 Wiadomości dziennika. 17.00 — Film dla dzieci. 17.15 TV Kurier Warszawski. 17.30 ,,Dojrzalsi niż wczoraj'' (,,7 milionów młodych''). 17.45 ,,Kronika 50-lecia Kraju Rad'' rok 1922 (Katowice). 18.10 ,,Sylwetki X Muzy'' — Tadeusz Łomnicki. 18.45 ,,Są takie piosenki'' — program rozrywkowy. 19.20 ,,Dobranoc''. 19.30 Dziennik TV. 20.05 ,,Pierwszy pawilon'' — film pol. (,,Nowela fantastyczna''). 20.30 ,,Awans'' — program Red. Młodzieżowej. 21.00 ,,Codzienne zajęcie'' — film dok. TV NRD (,,Piloci w piżamach'') cz. III. 22.25 Dziennik TV.

Środa, 4.IX.

10.00 Film fabularny. 13.25 ,,Matematyka w szkole'' — ,,Zadania nauczyciela matematyki wobec reformy programu''. 16.50 Wiadomości dziennika. 17.00 Dla dzieci. ,,Pośród trzech stawów'' (,,Gawędy o zwierzętach''). 17.30 ,,Nie tylko dla pań''. 17.50 Wszechnica TV: ,,W pracowniach polskich uczonych'' — ,,średnica warszawska''. 18.20 PKF. 18.30 ,,Dwa końce smyczy'' — film dok. węg. 18.50 ,,Bryza'' — magazyn morski. 19.20 ,,Dobranoc''. 19.30 Dziennik TV. 20.05 ,,Muzyka salonów''. 20.35 ,,Azymut'' — młodzieżowy magazyn wojskowy. 21.05 ,,Alfred Hitchcock przedstawia'' — film. 21.55 ,,Światowid'' — magazyn spraw międzynarodowych. 22.25 Dziennik TV.

Czwartek, 5.IX.

9.55 Dla szkół (kl. I lic.) Język polski: ,,Poezja średniowiecza''. 10.25 ,,Ten, który wrócił'' — film fab. radz. 11.55 Dla szkół (kl. VII—VIII) Język polski: ,,Prasa''. 16.50 Wiadomości dziennika. 17.00 ,,Teleferie'': 1) ,,Niewidzialna Ręka'', 2) ,,Związek Zielonego Zeszytu'', 3) ,,Piątkowe Towarzystwo Nieprzemakalnych'', 4) ,,Znak Zorro'' — film (odcinek ostatni). 18.05 ,,Z notatnika indyjskiego'' — rep. film. (,,Z kamerą po świecie'') — film Tele-Aru. 18.20 ,,Potrzeby i możliwości'' — program ekonomiczny. 18.45 ,,Samotność'' A. Blocha — program muzyczny. 19.20 ,,Dobranoc''. 19.30 Dziennik TV. 20.05 ,,Trybuna TV''. 20.40 Teatr Sensacji: A. Minkowski — ,,Przyznaję się do winy'' cz. II. 21.45 Magazyn Medyczny. 22.15 Dziennik TV.

Piątek, 6.IX.

10.00 ,,Panieńskie lata'' — film fab. radz. 16.50 Wiadomości dziennika. 17.00 Dla dzieci: ,,Miś z okienka''. 17.15 ,,Telekram''. 17.25 TV Kurier Mazowiecki. 17.40 ,,Wieś, kobieta i sport'' (,,Na zdrowie''). 18.00 ,,Gdzie jesteś Luizo'' — film pol. (,,Nowela fantastyczna''). 18.30 ,,Kiedy trzeba podjąć decyzję''. 19.00 ,,Śpiewa Andrzej Szajewski''. 19.20 ,,Dobranoc''. 19.30 Dziennik TV. 20.05 Wszechnica TV: ,,Dwie pasje życia'' (,,Wielcy, znani i nieznani''). 20.35 V TV Festiwal Teatrów Dramatycznych. W. Szekspir: ,,Ryszard III''. Po teatrze, ok. 22.15 ,,10 minut recenzji''. 22.25 Dziennik TV.

Sobota, 7.IX.

10.00 ,,Ostatni cowboy'' — film fab. USA. 17.00 Wiadomości dziennika. 17.10 Dla młodych widzów: ,,Gwiazdy w morzu'' — film radz. 18.50 ,,Rytmy na plaży'' — film rozr. angl. 19.00 ,,Wieczorne rozmowy'' 19.20 ,,Dobranoc''. 19.30 ,,Monitor''. 20.10 ,,Historia frywolności'' — film hiszp. 21.00 ,,Spadające gwiazdy'' — program rozrywkowy (Helsinki). 22.00 Dziennik TV. 22.15 Wiadomości sportowe. 22.25 ,,Ostatni cowboy'' — film fab. USA.

30 sierpnia, piątek

15.00 Nowości. 15.10 Program dnia. 15.15 Stowarzyszenie Twórcze Przygód i Fantastyki. 16.00 Technika drugiego półwiecza. 16.30 ,,Knot''. 16.40 ,,5+2''. 17.10 Film animowany dla dzieci. 17.20 Przegląd TV. 18.05 ,,Drzwi''. Film krótkometrażowy. 18.15 Sztafeta nowości. 19.15 ,,Płomyk''. 20.30 TV barwna. 21.30 ,,Tylko fakty''.

31 sierpnia, sobota

6.55 Program dnia. 7.00 Gimnastyka. 7.45 Dziennik. 8.00 ,,W dniu imienin''. 8.30 Reportaż sobotni. 9.00 ,,Wiedza''. 10.15 ,,Zdrowie''. 10.45 ,,Szkatułka muzyczna''. 11.05 ,,Nowy rok szkolny''. 11.20 Dla dzieci. 11.40 ,,Trzeci semestr''. 12.00 Dla młodzieży. 12.40 Film TV dla dzieci. 14.00 ,,Świat socjalizmu''. 14.30 TV barwna. 17.00 ,,Cygan''. Film fabularny. 18.30 ,,Czas''. 19.00 ,,Piloci w piżamach''. Premiera dokumentalnego filmu TV NRD. 20.10 Klub miłośników piosenki. 21.00 Artysta Ludowy ZSRR N. Simonow. 22.00 Dziennik.

1 września, niedziela

7.00 Gimnastyka. 7.15 Dziennik. 7.30 ,,Budzik''. 8.00 ,,Dla was, kobiety''. 8.30 ,,Album przyrody''. 9.00 Dla dzieci. 9.40 Film TV dla dzieci. 10.20 Literatura białoruska w filmie. 11.40 Encyklopedia TV. 12.00 Kalendarz TV. 12.30 Koncert życzeń. 13.00 ,,Kiosk muzyczny''. 13.30 W eterze ,,Młodość''. 14.30 TV barwna. 16.00 Nowości. 16.15 ,,Siedem dni''. 17.00 Piłka nożna. ,,Dynamo'' (Kijów) — ,,Nieftczy'' (Baku). 18.45 Koncert galowy uczestników Wszechzwiązkowego festiwalu twórczości estradowej. 20.05 ,,Głos ma prokurator''. Film fabularny. 21.15 Dziennik.

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 117

Леанард
Падгорскі-Аколаў

Са зборніка «Беларусь»
(1922—1924)

ГАСЦІНЕЦ

Як шырока, як сардэчна і як сумна:
Беларусь то! Далі яе і раўніны,
Вёскі, сеяны далонню скупою, удумнай,
І зноў поле аж па лесу рубеж сіні.

Беларусь то! Па яе шырокіх гонях
Грае вецер жытняй нівай залатою,
І гасцінец, што ў цяні бярозак тоне,
Паўзе стагоддзямі ўдалеч пехатою.

З Маладзечна, з Навагрудка ці з Ашмянаў
Сонна цягнецца шырокі і зялёны
К гарадам калісь далёкім, мураваным,
Да краін нязнаных, лесам затаёных.

Сядзьма тут, ля гаваркой белай бярозы —
Гасцінец шмат паходаў зведаў справы —
Колісь шла ў пылу пяхота і абозы,
Натоўп конных тратаваў яго муравы.

Часам нехта гнаў каляскай ці карэтай,
Запрэжанай у пяць стаеннікаў імклівых.
Сёння пуста, сумна тут, сіроча гэтак —
Быццам вымер гэты край бязмежных ніваў.

Толькі часам, пыл здалёк узняўшы, возам
Нехта сонны скрыпіць, цягнецца сюдою,
І зноў ціш і даль... Адно ўгары бярозы
Шэпчуць штось па-беларуску між сабою.

*

О ты, далёкі мне, ты — незаменны,
Ты беларускі мой краю зялёны.
Там недзе, як колісь, тхненнем вясеннім
Твае ўзлонні галубіць вецер сонны.

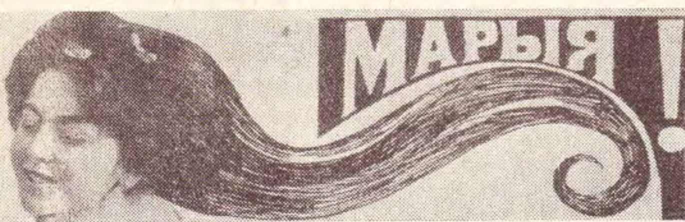
Там, дзе луга заліўнога тоні,
Раздолле спавіта думай залатою,
Жаўронак у цішы дрыжачай звоніць,
І кружыць шпак над свежаю раллёю.

Прывольны гоман сосан з ізумруда.
У садзе вецер яблыню калыша,
І хавае елка голаў ад ветра зуду
Ды ў небе залаціцца жарам шышак.

Бялее ціха дом двухпавярховы
З верандай шкланяй і драўляным ганкам,
З дзвярыма, адчыненымі да паловы,
Дзе мухі звыклі грэцца зольным ранкам.

Блакіт, што рассмяяўся па-над домам
Тры топалі раскроілі вярхом кашлатым,
А вышэй — буслы снуюць без стомы
І ззяе хмарка... А мяне няма там.

З польскай пераклаў Мікола Гайдук

Хоць сыплецца неба каскадамі зор,
Хоць хмары вісяць над вяршынямі гор,
Хоць штормамі пеніцца грознае мора,
Хоць шчасце на свеце гуляе, ці гора —

Душы не кранаюць вятры штармавыя, —
Ўсё сэрца занята Табою, Марыя!
Хай стогнуць вятры, акіян няхай вые,
Мне радасна, светла з Табою, Марыя!

Што жахі магільнай, сырой цемнаты, —
Калі ў маім сэрцы цвіцеш сёння Ты?..
Што — шлях шматпакутны цярпенняў і мук, —
Калі чую дотык тваіх мілых рук?..

Што — церні, пакуты жыццёвых дарог, —
Я вуснамі чую цяпло тваіх ног!..
Што — шэрыя скроні ад стратаў і слёз, —
Калі чую пах тваіх любых валос?..

Ці ёсць што на свеце цяплей і ярчэй
Тваіх ненаглядных каханых вачэй?..
Ты будзеш мне вечна, любімая, сніцца,
Жыцця і надзеі, і шчасця крыніца!

А. Чэмер

(УРЫВАК АПОВЕСЦІ ДЛЯ МОЛАДЗІ)

Вогнішча ўвечары ўдалося надзвычай. Наладзілі яго ля самюсенькага берага; абкапалі раўчаком, адгарнулі навокал кастрыцу, каб не нарабіць пажару. Кіра назбірала проста крушню сасновых шышак, ад якіх добры жар. Прыйшоў стары ляснік Мацюкевіч і прынёс у брызентавай торбе сырой бульбы. Пяклі і смакавалі яе як нешта найсмачнейшае ў свеце. Ляснік абяцаў навучыць за другім разам пячы рыбу на агні.

Ляснік Мацюкевіч прыбіраўся расказаць цікавую гісторыю — прасілі яго і Кіра, і Саша, і маці, і бацька — калі ў тую ж хвілю данёсся далёкі ды выразны плач. Гэта не быў заяц, гэта напраўду плакала дзіця там, дзе ўдзень збіралі голле.

Мацюкевіч аж устаў, і ўсе паўставалі. Па возеры паскакаў бляск ад полымя, у блізкім чароце сонна заквакалі дзікія качкі, пад ногі поўз халодны ветрык ад вялікай вады, раздуваючы жар.

— Што гэта? — маці, занепакоеная не на жарты, углядалася ў чорную сцяну бору.

— Ідзем, — сказаў ляснік да бацькі.

— І я з вамі, — папрасіўся Саша.

— І я! — Кіра таксама хацела ісці.

— Не ўсе, — сказаў бацька.

— Дзяўчынка можа ісці з намі, — сказаў ляснік, паказваючы на Кіру. — А хлопец павінен застацца пільнаваць домік. Трэба, каб хто з мужчынаў застаўся на месцы, — дадаў ляснік Мацюкевіч, каб пацешыць Сашу. Ляснік меў рацыю.

У Кіры загарэліся вочы. Саша і маці пайшлі да доміка.

— Ідзі, Кіра, пераабуйся ў гумовыя боты, — сказаў бацька. Ноч. У туфлях пакалечыш ногі, наступіш на вужа... І вазьмі электрычны ліхтарык, — прыпомніў ёй.

— Добра, тата.

Пакуль ляснік Мацюкевіч выбіў махорку з люлькі, Кіра вярнулася з доміка ў гумовых ботах, куртцы і з электрычным ліхтарыкам. Ляснік выясніў Кіры, што яна павінна клікаць дзіця, якое можа забаяцца голасу дарослых людзей.

Ляснік узяў ліхтарык, Кіра ішла на другім месцы, а бацька ззаду. Ляснік час ад часу запальваў ліхтарык, калі праходзілі праз мокрыя мясціны ў ялінавым лесе, дзе так цёмна, быццам вочы перасталі бачыць. Чуваць, як парыпваюць старыя яліны, гудзіць бліз твару камар, потым два камары, потым многа. Злятаюцца на бляск.

Калі выйшлі з ялінавага лесу ў сасновы, зрабілася відней, на небе мігцелі зоркі. Месяц яшчэ не ўзыходзіў.

Пасталі.

— Здаецца, ужо недалёка? — сказаў бацька. Плач дзіцяці паўтарыўся, калі праходзілі яшчэ церах ялінавы лес.

— Так, — ляснік ляпей ведаў ваколіцу. — Яно павінна быць недзе тут, зараз гара.

— Крыкні, Кіра.

— Го-оо-гооо-о... Дзе ты? Дзе ты-ыы-ы?!

Рэха паляцела аж за возера і распалася ў палянах. Лес маўчаў, растапырыўшы ў неба касалапыя цені. Рушылі пад гару, Кіра спатыкнулася на карэннях, якія, бы расшчэмленыя пальцы бруднай рукі, выставалі ад пачарнелага пня. Ішлі асцярожна, як толькі маглі, каб не нарабіць шуму. Ляснік Мацюкевіч нешта пачуў і зашаптаў да Кіры, каб болей не клікала.

На гары, аднак, нічога падазронага не прыкмецілі. Цямнелі плямы сырой кастрыцы, разгрэбанай галлём, якое валаклі бацька з Сашам. Відаць адсюль кавалак возера, а дакладней, Зялёную бухту. Сосны і яліны ссоўваліся ўніз да бялеючых бярозак і пакудлачаных алешын у балаціне. Узыходзіў месяц — вялізнае чырвонае кола выкацілася памалу з падзёўбанай адзінокімі соснамі Змеевай паляны. У месячным бляску пабялеў камень-валун, аб якім ніхто не думаў і цяпер усе паглядзелі туды: за валуном задрыжэў заціхлы плач, закончаны імклівым шолахам у кустах.

— Мы тут! — крыкнула Кіра не сваім голасам.

Пабеглі да валуна. Кіра напаткала тыя самыя сляды, кіраваліся ў кусты і далей, у малінавыя зараснікі.

Нікога нідзе.

У той час Саша, застаўшыся з маці ў доміку, сядзеў на самаробным ганку. Унізе, ля самога берага, загасала вогнішча. Раптам выбухнула высокае полымя, асвятляючы цэлы бераг аж па шапкі соснаў. Саша падумаў, што гэта вярнуліся бацька, ляснік і Кіра. Зразу не здзівіла яго, што ніхто не гаворыць, а каля вогнішча пуста.

— Маму, вярнуліся! — крыкнуў у расчыненыя дзверы, бачачы, як маці заварвае на прымусе чайнік з малінавым адварам.

Спрытна саскочыў з ганку і пабег. Полымя разгаралася з-пад горбы кінутага ў жар

Саша чакаў, што будзе далей.

Плывец нахіліўся, узяў тоўстую галіну і з размахам ударыў па галавешках, раскідаючы іх аж у ваду. Узняўся дым.

— Што ты чаўпеш там! — крыкнула маці, пачуўшы псычанне галавешак у вадзе. У лес выройваліся хмары іскраў.

— Стань!! — закрычаў Саша. Схапіўся і падскочыў да чалавека з возера, аберуч сціснуў за руку з галінаю, каб выламаць на спіну і пакаціць яго. Хвілю мацаваліся, Сашу выядаў вочы дым, рука аказалася нейкай слізкай і халоднай. Той іргануўся, пераскочыў па-над жарам і знік у дыме. Саша сіганаў за ім, пакаўзнуўся на галавешцы і ўпаў тварам у плыцізну, давячыся пяском, перамешаным з мулам. Вада каля берага забушавала і, калі падняўся на ногі, беглі ў возера блішчастыя кругі. І нічога больш. Ужо свяціў месяц.

— Як ты выглядаеш! — пачуў за сабою голас маці.

Твар, шыя, рукі ў гразі, на адзенні дзіўная пена.

хмызняку і сасновага сухападу. Саша прыпыніўся як укопаны, разглядаўся і крычаў:

— Тата! Кіра! Дзе вы?

Цягнулася так некалькі хвілін. Саша адступіўся да доміка.

Маці запытала:

— Дзе яны?

— Не прыйшлі.

— Саша! Як табе не сорамна вырабляць такія штукі! — загневалася маці.

Саша прамаўчаў. Ён зразумеў, што тут хтосьці ёсць. Хто?

Калі полымя паслабела і пацямнеў бераг, Саша сказаў:

— Я зараз прыду, мама.

— Не лазь нікуды.

— Я выйду і прыду.

— Час кладавіцца спаць, — сказала яшчэ маці.

Саша нячутна прачыніў дзверы і выслізнуўся на ганак, прысеў і паволі споўз пад куст ядлаўцу, што рос пад акном. Перапоўз да другога куста, бліжэй берага. Затым, прыбярэжнымі сцежкамі прасунуўся пад нізкарослы вербалоз, адкуль было да вогнішча не далей, чым на два скокі. На лытку дзыганула жаба, але Саша ляжаў нерухома. Жаба пакаўзнулася на лытцы і ўпала ў траву. На плыткую ваду выплыў малады шчупак і пагнаўся за рыбкамі. Саша час ад часу паглядаў на тлеючае акно доміка, там маці бразгатала пасудаю, рыхтуючы гарачую вячэру.

У бок ад вогнішча зашахацелі чароты, расхіліліся, прапускаючы прыгорбленую голую постаць у падводных акулярах і з плаўнікамі на нагах. Даволі голасна пляскаючы плаўнікамі, плывец падыходзіў да вогнішча.

— Я памыюся і ўсё пачышчу, — сказаў Саша.

Пайшоў на памосце абмыць бруд. Абмыўшыся сеў адпачыць крыху. Пена на адзенні гэта крэм, якім шмаруюцца плыўцы, выбіраючыся на вялікую дыстанцыю.

На сярэдзіне возера пляснуў хвастом здаравенны шчупак. Саша ўспомніў, што шчупакі рэдка палююць на глыбінях, пераважна, займаюцца сваім разбоем пры берагах, дзе гняздзіцца ў зелішчы дробная рыба.

Устаў.

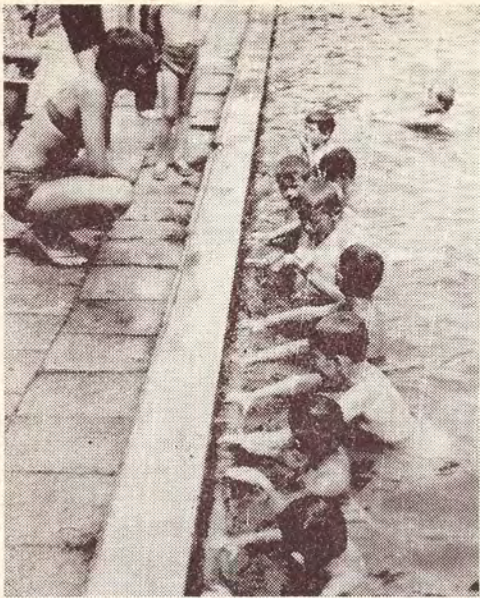
У цемені другога берага, куды не даходзіла месячнае святло, загараўся і гас зялёны агеньчык. На лініі агеньчыка, на спакойнай гладзі, галава чалавека, напэўна таго плыўца. Ён пераплыў ужо палову возера! Саша ўсведаміў сабе, што рука, за якую ўхапіўся, была даволі слабая, нягрубая, непадобная да рукі дарослага чалавека. А і ростам той быў невысокі. Саша ўпэўніўся, што меў дачыненне з хлопцам, якога хтосьці чакаў на тым беразе.

Аб гэтым здарэнні расказаў Кіры назаўтра.

Падумаўшы, Кіра сказала:

— Камусьці залежыць на тым, каб мы перапалохаліся.

Сакрат Яновіч

Інструктар Галіна Мікулік праводзіць заняткі на гайнаўскім басейне.

ПЕРШАЯ „ЛАСТАЎКА“

У ліпені г.г. на басейне «Пушчы» ў Гайнаўцы дзейнічала школка плыўцоў, якую наладзіў Беластоцкі акруговы саюз плыўцоў супольна з куратарыяй. Заняткі вялі інструктары — вядучыя беластоцкія спартсмены — Галіна Мікулік і Сяргей Тарасевіч.

На гэтых першых зборах будучай «зборнай» нашага ваяводства было 65 дзяцей. Апрача заняткаў на басейне праведзена шмат практыкаванняў агульнага развіцця. Рэшту часу дзеці праводзілі так, як гэта робіцца на ўсіх іншых летніх канікулах.

Дзеці праявілі вялікую ахвоту да заняткаў у вадзе.

Хвалім ініцыятыву. Справа не толькі ў агульным фізічным развіцці (паказалі тэта праведзеныя доследы) шчаслівай групкі выбраных дзяцей. Часта прэса звоніць трывогу, падаючы лічбы сумнага баланса смерці на рэках і азёрах. Гэтая групка будзе не толькі дасканала плываць, але будзе таксама вучыць плываць іншых. Гэта будзе моладзь, якая патрапіць добра праводзіць вольны час. Каб толькі больш такіх «ластавак» у нашым ваяводстве.

Плыванне з дошкай.

Тэкст і фота В. Гжэгорчык

(Працяг са стар. 1)

Напярэдадні

Напэўна брата забяруць у войска. Мо ўжо не ўбачу больш яго. Трэба адсюль уцякаць дамоў. І то неадкладна, — думаў я, — хай толькі вернецца Дыбальскі.

Вярнуўся пасля няцэлай гадзіны.

— Пане Дыбальскі, мне трэба дамоў, брата могуць узяць у войска, трэба развітацца. Пазычце ровар.

— Дам табе ровар, а заўтра вайна. Толькі яго і буду бачыць.

— Пане Дыбальскі, што вы гаворыце, тэта ж толькі чатырнаццаць кіламетраў, мы ж знаёмыя, у кожную хвіліну звярну.

— Знаёмыя, але ровара не дам! Тут трэба пакавацца, а ён дамоў.

Чорт з табою, — падумаў я, — пайду пешкі — пакуйся сам, — але спытаў:

— Як гэта, пакавацца? Ужо? Вайны яшчэ няма, і не вядома ці будзе, а вы ўжо пакуецеся... Дык мы ж моцныя...

— Вось менавіта, — спыніў мяне, — мы моцныя, вельмі моцныя, таму на ўсялякі выпадак, трэба пакавацца, а хутчэй за ўсё, закопваць у зямлю.

— Выбачайце, вы самі разумееце, што я павінен быць у бацькоў толькі з увагі на брата.

— Калі павінен, дык ідзі, — буркнуў.

Не развітаўся я з ім. Спакаваўся, развітаўся з паняй Дыбальскай і хлопцамі. Хоць і дакучалі яны мне, але Лопка і Чэська я любіў. Адыходзячы падумаў я: мо не сустрэнемся больш?

Але сустрэліся. У 1945 годзе. Я, як афіцэр Народнага Войска Польскага, яны, як члены банды крывавага Млота, які лютаваў у нашым павеце.

(З падрыхтаванай да друку кнігі ўспамінаў)

«Садоўнік» Фота: А. Карпюк

ПАРТЫЙНЫЯ ТЭЗІСЫ

РЭВІЗІЯНІЗМ

Апошнім часам часта чуем гэтае слова. Шмат хто вяжа яго з апошнімі дзесяцігоддзямі. Але яно не такое ўжо новае. Як палітычная з'ява нарадзілася яно пад канец XIX стагоддзя. У тым менавіта часе марксісцкія ідэі пачалі хутка распаўсюджвацца па ўсёй нашай планеце. Аднак, дарога, па якой ішоў гэты жыватворчы паход, не была выслана ружамі. Марксізм развіваўся ў вострай ідэалагічнай і палітычнай барацьбе. Буржуазія, пачуўшы небяспеку з боку рэвалюцыйных ідэй, разгарнула супраць марксізма наступленне. Асабліва паказала яно свае кіпцюры ў Германіі. Менавіта там у рабочым руху з'явіліся патрабаванні «адмаладжэння» марксізма. Патрабавалі гэтага сацыялдэмакраты. Сярод іх выдзяляўся Эдуард Бернштэйн. Яго дактрына накіравана была на рэвізію асноўных марксісцкіх тэзісаў. Адгэтуль і ўзяўся напрамак, які называем рэвізіянізмам. Прадаўжальнікамі гэтага напрамку былі, між іншым, Каўтскі і Троцкі.

Што такое рэвізіянізм цяпер, якія яго характэрныя рысы?

Сучасныя імперыялістычныя палітыкі зразумелі, што сацыялізм закараніўся ў свядомасці працоўных мас так глыбока, што адкрытае выступленне супраць яго грамадска-эканамічных асноў пазбаўлена шанцаў. Адначасова суадносіны мілітарных сіл паміж сацыялістычнай сістэмай і імперыялізмам, асабліва магутнасць СССР, пазбавілі імперыялістаў стаўкі на ваенную інтэрвенцыю, на «вызваленне» народаў сацыялістычных краін мячом.

Цяпер імперыялістычныя стратэгі галоўны акцэнт кладуць на ідэалагічную дыверсію. Канкрэтныя прапагандныя формы яе дапасоўваюць да канкрэтнага становішча ў кожнай сацыялістычнай краіне. Генеральны напрамак наступлення аблічаны перш за ўсё на падарванні сацыялістычнага ладу ў паасобных краінах, а таксама на расслабленне дружбы паміж сацыялістычнымі краінамі. Імперыялізм паставіў на рэвізіяністаў. Яны павінны быць зброяй, якая разложыць сацыялізм і камуністычныя партыі з унутры.

Ва ўмовах сацыялістычнай сістэмы рэвізіянізм імкнецца аднавіць буржуазна-ліберальныя асновы свабоднай ігры палітычных сіл, адкрыць дарогу антысацыялістычным сілам. Б'е ў марксізм як ідэалогію. Перш за ўсё атакуе асновы кіруючай ролі марксісцка-ленінскай партыі, ідэі дыктатуры пралетарыята, тэорыю класавай барацьбы.

У нашай краіне будаўніцтва сацыялізма адбываецца ў барацьбе супраць антыкамуністычных сіл і тэндэнцый. Спадчына капіталістычнага ладу ўсё яшчэ аказвае пэўнае ўздзеянне на паводзіны часткі грамадства, асабліва на некторыя кругі інтэлігенцыі. Імперыялістычныя дыверсійныя цэнтры ідэалагічнай і псіхалагічнай вайны выкарыстоўваюць для сваіх мэт рэакцыйныя сілы ў паасобных сацыялістычных краінах. Адносіцца гэта і да Польшчы.

«Галоўная лінія палітычнага падзелу, — чытаем у тэзісах на V з'езд ПАРП, — прабягае ў нашым грамадстве паміж сацыялізмам і ўсялякіх адценкаў рэакцыяй, паміж палітыкай пабудовы новага, справядлівага грамадскага ладу і цеснага злучэння нашай краіны з супольнасцю сацыялістычных краін, і сіламі, якія хацелі б Польшчу звязаць з імперыялізмам, з капіталістычным захадам, вярнуць назад на старую згубную дарогу. На гэтым грунце адбыліся таксама сакавіцкія выпадкі ў нашай краіне і пад гэтым вуглом трэба іх ацэньваць».

Народная ўлада, партыя, падтрымаяая рабочым класам і ўсімі патрыятычнымі і сацыялістычнымі сіламі ў Польшчы загарадзілі дарогу працаўнікам сацыялізма.

Г.В.

ПРАЯВЫ СУЧАСНАСЦІ

Сустрэліся мы ў Рыбалах. Сустрэчы гэтай, вядома, не планавалі. Трактарыст Пятро Яканюк прыехаў у вёску араць пожню, а я — назіраць за праявамі і зменамі сучаснасці нашых вёсак. Прыселі тады мы на вясковай лавачцы і завялі гутарку пра справы паўлаўскага сельскагаспадарчага гуртка, у якім Пятро Яканюк працуе трактарыстам. І не толькі таму, што мне хацелася даведацца, як актыўна дзейнічае гэты гурток, але перш за ўсё таму, што гэтыя справы найбольш блізкія майму субяседніку. Ён яшчэ малады, вельмі малады. Гадоў каля дваццаці, а ўжо стыхіяй яго жыцця і надзённым хлебам з'яўляецца механізацыя. Гутарка пра гэтыя справы з'яўляецца для яго так звычайнай, як калісьці, ды часам яшчэ і цяпер, гутарка старэйшых людзей аб конях буланых, аб косах і сярпах.

— Гурток у Паўлах існуе ад 1960 года, — гаворыць Пятро Яканюк. — Зараз налічвае ён каля 40 членаў. Старшынёю гуртка з'яўляецца Ян Іванюк. Апрача яго ў склад праўлення ўваходзяць: Лявонь Харытанюк, Мікалай Садоўскі і Ян Галубоўскі. Гурток сваёй дзейнасцю ахоплівае пяць вёсак: Паўлы, Рыбалы, Целушкі, Канюкі і Давідавічы. Маем тры трактары, дзве снопавязалкі, два апрыскавальнікі, розныя плугі і шмат іншых дробных сельскагаспадарчых прылад.

— Як працуе ваш гурток, якіх вынікаў ён дабіўся? — пытаю.

— Пра вынікі цяжка мне гаварыць. Гэта справа праўлення. Мне трэба клапаціцца толькі пра тое, каб мой трактар быў заўжды спраўны і каб старанна выконваць сваю працу. Ведаю толькі, што наш гурток дэфіцыту не мае.

— А што вы робіце зараз у Рыбалах?

— Паглядзіце, — трактарыст паказвае талеркавыя бораны падвешаны да трактара. — Сяляне сеюць паплёны, дык трэба як найхутчэй араць пожню.

— Ці даўно ў вашых вёсках гаспадары сеюць паплёны?

— Больш масава пачалі іх сеяць нядаўна, у апошніх гадах. Толькі Віктар Галубоўскі з Паўлаў даўжэйшы час гэтым займаецца і карысць вялікую з гэтага мае.

— А як вам асабіста працуецца ў гуртку?

— Чаго мне? Не наракаю! Колькі зараблю, дык усё маё. І чаго больш трэба? Плоцяць нам ад гадзіны працы: 8 зл за гадзіну і дадаюць яшчэ да гэтага па два злотых за кансервацыю трактара. У майго бацькі гаспадарка малая, а я малады, кавалер яшчэ, патрэбы, значыць, вялікія маю: і апрануцца як след, і пагуляць таксама трэба. А да таго яшчэ люблю працу на машынах.

...Трактары, снопавязалкі, сеўнікі — гэта эмблемы сучаснай вёскі — нашай, беластоцкай вёскі. І гэтая тэхніка знаходзіцца ў руках найчасцей маладых людзей — аднагодкаў нашай маладой народнай дзяржавы.

Прапаную крыху задумацца над гэтай з'явай. Вучоныя даказваюць, што найбольш значны прагрэс у развіцці чалавецтва здзейсніўся тады, калі чалавек для сваіх практычных патрэб вынайшоў звычайнае кола, калі з каня перасеўся на воз. А вось такія маладыя людзі, як трактарыст Пятро Яканюк, у вельмі кароткім часе пераселі з каня і воза на трактар, авалодалі магутную тэхніку і прыстасавалі яе для практычных патрэб чалавека. Гэта таксама эпахальны крок у развіцці нашай грамадскасці. Здзяйсненне яго было магчымае толькі дзякуючы народнай уладзе.

Ісціна гэтая нібы агульнавядомая, але ў штодзённым жыцці як жа часта яе не заўважаем.

І трактарыст Іванюк і, скажам, я таксама — сыны вёскі. Які ж быў бы наш лёс пры іншым палітычным ладзе нашай дзяржавы? Пытанне чыста тэарэтычнае, але адказ на яго вядомы. Пятро Яканюк наўрад ці ездзіў бы трактарам, а я напэўна не напісаў бы, не змог бы напісаць пра яго справы артыкул. І для яго, і для мяне даступнай была б прафесія парабка ў нейкага памешчыка, або цяжкі лёс малазямельнага гаспадара.

З такімі думкамі развітаўся я з маім субяседнікам, і мы раз'ехаліся па сваіх дарогах. Пятро Яканюк паімчаўся трактарам на поле, а я на службовай аўтамашыне — у суседнюю вёску, каб там зноў падглядаць праявы сучаснасці.

Віктар Рудчык

(Працяг са стар. 1)

З планам культуры на „ты“

жыццё першага пункта, маем вялікія цяжкасці, часта аб'ектыўныя.

— Зразумела, мы гаворым вельмі фрагментарычна аб плане культуры ў вашым павеце, а паколькі часу мала, хацелася б пачуць некалькі слоў аб аматарскім мастацкім руху.

— Калі ласка. Аматарскі рух —гэта найбольш распаўсюджаная форма працы к.о. Толькі тэатральных калектываў налічваецца ў нас каля 60. Перспектыўны план не прадбачвае іх пабольшваць. Трэба сказаць, што 70% з вышэй прыведзенага ліку, гэта калектывы вельмі актыўныя, і наша заданне — дбаць аб іх узровень. Пленум Павятовага камітэта ПАРП даручыў нам павялічыць дапамогу аматарскім калектывам з боку працаўнікоў ПДК і БГКТ, паколькі многія з іх — гэта іменна беларускія. Зрэшты, маем у нас у Бельску вядомы, не толькі ў павеце, хор БГКТ. Мы наведалі ўсе гэтыя калектывы. Кожны квартал арганізуем кіраўнікам калектываў семінары, у якіх прыймаюць удзел акцёры тэатра імя Вянгеркі. Чатыры асобы накіравана на трохгадовы курс у ВДК.

— Якія прапановы на будучыню?

— О! Іх многа, але асноўныя: гэта правядзенне рамонтаў святліц у Відаве, Сабятыне, Красным Сяле, Пульшах, Шмурлах, а таксама закончыць пабудову ўспомненых вышэй святліц. Усё зрабіць, каб павысіць узровень адукацыі нашай кадры. У большай меры да культурнай працы на вёсцы прымаць інтэлігенцыю, праводзіць аўтарскія сустрэчы ў кожнай сядзібе ГРН. І безумоўна, многа, многа іншых, таксама важных і вялікіх, прапаноў.

Дзякуем за размову.

Размаўляў А. Карпюк

■ 11 жніўня ўтапіўся ў рэчцы Супрасль жыхар Беластока Станіслаў Бакер, якому было 40 год. Купаўся ён у недазволеным месцы.

■ На світанні 11 жніўня на чыгуначнай дарозе недалёка ад хутара Капляны ў Беластоцкім павеце цягнік, які ехаў з Седльцаў у Беласток, пераехаў Генрыха Зелінскага (22 гады) з вёскі Шэрэносы ў Беластоцкім павеце. У час уступнага следства было ўстаноўлена, што пакойнік моцна п'яны вяртаўся з танцаў, якія адбываліся гэтага дня ў вёсцы Капляны. Відавочна перабіраючыся праз чыгуначнае палатно упаў ён на рэйкі і не мог устаць.

■ 10 жніўня на панадворку ля вуліцы Міцкевіча 21 у Беластоку знойдзена мёртвага чалавека. Пасля праверкі аказалася, што быў гэта жыхар Беластока Рамуальд Альшэўскі, якому 54 гады. Лекар сцвердзіў, што памёр ён праўдападобна ад парока (завалу) сэрца.

■ У Заблудаве на скрыжаванні вуліц Бельскай і Міцкевіча Анна Жукоўская (40 год) з Беластока наехала сваім «Масквічом» на Анастазію Баранскую (65 год) з Дабрынёўкі. У выніку гэтага Анастазія Баранская пасля дзвюх гадзін памерла ў бальніцы.

(Асака)

У кіёску

У кіёску ў Клюковічах мясцовыя сяляне раскупоўваюць штодзённа каля 30 экземпляраў «Газеты Беластоцкай», 4 «Трыбуны Люду», 4 «Нівы», 7 «Новай Всі», 25 «Пшыяцюлак», 10 «Кабета і жыцэ» і па некалькі экземпляраў іншых часопісаў. (п)

ЦІ ВЫ ЎЖО ПАДПІСАЛІСЯ НА „НІВУ“?

РАБОЧЫ РУХ

Publicystyka konspiracyjna PPR 1942—1945. Wybór artykułów. T. III. 1944—1945. Warszawa 1967 KiW zł 50.00 (Zakład Historii Partii przy KC PZPR).

Ад 1942 да пачатку 1945 года выходзіла ў межах польскіх земляў 97 часопісаў ППР, 31 часопіс Народнай Гвардыі і Народнай Арміі, 22 часопісы КРН і 6 часопісаў іншых груп звязаных з ППР. Улічваючы газеты, якія выдаваліся антыфашыстамі да паўстання ППР і рэвалюцыйнымі групамі на Заходняй Беларусі і Украіне, трэба сказаць, што разам ад 1939 — 45 года канспірацыйнае рэвалюцыйнае левае крыло выдавала 216 часопісаў.

*

Historia polskiego ruchu robotniczego. 1864—1964. T. I—II. T. I — 1864—1939 t. II — 1939—1964. Warszawa 1967, KiW zł 100 (Zakład Historii Partii przy KC PZPR).

Першая праца, якая паказвае рабочы рух перад паўстаннем Польскай аб'яднанай рабочай партыі. Пра многія справы гаворыцца тут упершыню. Праца з'яўляецца ў поўным сэнсе сінтэзам гісторыі вялікіх грамадскіх рухаў, якія ніколі не мелі канца, а тым больш рабочы рух, які жыве і развіваецца і ў наш час.

ГІСТОРЫЯ

Dziejów Polski blaski i cienie. Oprac.: Marian Turski. Warszawa 1968 KiW zł 33.

Перадавыя вучоныя — гісторыкі Польшчы злажылі свае цаглінкі на гэтую папулярна-навуковую кніжку. Гэта збор гістарычных замалёвак, такіх малых папулярна-навуковых прац пра самыя важнейшыя з'явы ў гісторыі Польшчы.

*

Dzieje oręża polskiego (963—1945). Praca zbiorowa w 3 tomach. Warszawa 1968. MON. zł. 52.

Як і з кім біліся ў розныя гістарычныя часы: ад найдаўнейшых, да канца другой сусветнай вайны. Кніжка вельмі зацікавіць моладзь і... мужчын.

ГАСПАДАРКА

Zbigniew Landau, Jerzy Tomaszewski: Gospodarka Polski Międzywojennej 1918—1939. W czterech tomach. zł 55.

Нястабільнасць гаспадаркі Польшчы ў 1918—39 гадах многія яшчэ дасканала памятаюць. Велізарная інфляцыя, якая пачалася ў 1923 годзе, цяжкасці з прамысловасцю, гандлем, розныя аспекты гаспадаркі паказвае кніжка, аналізуе прычыны.

УСПАМІНЫ

Jan Dąb-Kocioł: Moje życie, praca, myśli. Warszawa 1967. KiW. zł 25.

„Tutaj, w poleskiej głuszy pokutowały jeszcze echa pańszczyzny, co mogłem wielokrotnie stwierdzić, obserwując życie tamtejszych mieszkańców. Dziwiłem się, że późnym wieczorem, a bywało, że i w nocy chłopi tamtejsi młócą zboże przy świetle kaganków, w dzień natomiast śpią lub wałęsają się po obejściu bez żadnego celu. Jak się później dowiedziałem, nawyk ten pozostał z dawnych czasów, kiedy to chłop pańszczyźniany zmuszony był za dnia pracować we dworze, wieczorem zaś, lub nocą krzątał się na swoim."

Кніжка напісана проста, цёпла і цікава. Расказвае пра змены, якія адбыліся на працягу аднаго пакалення.

САЦЫЯЛОГІЯ

Rocznik demograficzny 1945—1966 Warszawa 1968. GUS, zł 50 (seria: Roczniki branżowe. Nr 10).

Акрамя статыстычных гадавікоў ГУС выдае так званую серыю бранжавых гадавікоў. 10 том з гэтай серыі называецца «Дэмаграфічны гадавік 1945—66.» Гэта вобраз грамадства ў лічбах. Як мы радзіліся, раслі, вучыліся, як і дзе працуем, усё багацце людскіх змен уважны чытач знойдзе ў гадавіку. (вл)

Фабрыка святла і цяпла

Калі наш далёкі продак вынайшоў агонь, стаўся панам свету. Другую рэвалюцыю перажыў чалавек, калі адкрыў электрычную энергію. Зараз нам цяжка ўявіць сабе жыццё без яе. Была б гэта апакаліптычная карціна, мёртвае жыццё. Бо электрычнай энергіяй жыве прамысловасць, транспарт, сельская гаспадарка, друкуюцца кніжкі і газеты, будуюцца дамы і свеціцца малая лямпачка ў нашай хаце.

Малады інжынер з Беластоцкай электроўні, абсальвент Беластоцкай Вышэйшай інжынерскай школы, Сяргей Плева прынёс у рэдакцыю матэрыял, які гаворыць аб дасягненнях яго фабрыкі святла і цяпла. Не інжынеру цяжка разабрацца ў тэхнічных тэрмінах і знаках, але вобраз пасля прачытання матэрыялу не пакідае сумнення: беластоцкія энергетыкі зрабілі 1000-мілёвы крок. Зрэшты, каб даказаць гэта, не трэба ж быць інжынерам. Аб чым жа гавораць драты і слупы на палях і пры, не заўсёды яшчэ найлепшых, дарогах Беласточчыны? Аб чым жа гавораць электрыфікаваныя вёскі, тэлевізары ў клубах і хатах?

Да вялікага дасягнення Беластоцкай электрастанцыі трэба залічыць збудаванне цеплаэлектрастанцыі: Беласток 1 і новая — Беласток 2, якая толькі пачала працу ў гэтым годзе. Яна разбудоўваецца. Разбудоўваецца таксама сетка электрычнага абагравання ў горадзе (адсюль гэтыя велізарныя раскопкі на вуліцах Беластока).

Пытаю інж. Плеву, ці ўсю патрэбную ваяводству энергію робім у сябе.

Аказваецца, не. Беласток мае дзве лініі высокага напружання, якімі атрымліваем электычную энергію. Першая, напружаннем 110 KV (кілавольтаў) — гэта лінія агульнадзяржаўнай электрычнай сістэмы. Другая, напружаннем 220 KV — лінія міжнароднай сістэмы ў рамах РВПГ, у скарачэнні званая лінія Рось. Яна перадае магутную энергію з Беларускай рэспублікі. Беластоцкая электрастанцыя сваёй раздзельнай разменьвае гэтую энергію на меншыя порцыі і пасылае ў трансфарматары, якія зноў раздзяляюць яе на 220 V. У такой постаці мы бярэм святло ў нашых хатах.

Беласточчына спажывае 309696 MWh (мегаватгадзін) электраэнергіі. З гэтага 151628 MWh атрымлівае з БССР па лініі Рось—Беласток.

Чаму выгадней нам браць электрычную энергію з Беларусі? Проста, значна танней. Збудаваць лінію высокага напружання Беласток—Слёнск выйшла б даражэй. А наша дружба з СССР не толькі ж на словах...

Цікавыя рэчы запісала ад інж. Плевы на тэму вёскі. Электрыфікацыю вёскі вядзе спецыяльнае прадпрыемства, але абслуга належыць да электрастанцыі.

С. Плева: — Беластоцкая вёска мала бярэ электрычнай энергіі.

— Добра гэта ці кепска?

— Кепска. Уявіце сабе — адна невялікая вёска ў нас бярэ столькі электраэнергіі, колькі адна большая кватэра ў Беластоку. Напрыклад: 200 KWh — сярэдняя спажыўцы энергіі за два месяцы ў Беластоцкай кватэры і столькі ж сама спажывае 10 гаспадароў на вёсцы.

— Ці абазначае гэта, што хочаце, каб больш вёска брала энергіі?

— Хочам. Неаднойчы страты ў трансфарматары бываюць большыя, чым само спажыццё энергіі з іх.

— Ці абазначае гэта таксама, што вам прыемней было б, каб у вясковых хатах замест 40-ватавых лямпачак свяціліся 100-ватавыя?

— Хочам каб было вельмі відна ў вёсках

— Маеце так многа энергіі?

— Маем. Хопіць і на халадзільнікі, і сціральныя машыны, і на ўсе электрычныя машыны. (вл)

Фотарэпартаж з рынку

У Бельску, хіба як і ў кожным горадзе ёсць рынак. Вялікі рынак адбываецца ў чацвяргі, калі з'язджаецца сюды шмат народу. Зараз пасля вайны змяшчаўся ён каля ратушы, потым адсунулі яго крыху далей, у бок горада, каб урэшце размясціць яго далёка, амаль у пустым полі, за горадам.

Аднак у горадзе, каля «гаць», нададзей астаўся малы рынак. Кожны дзень прадаюць тут малако, смятану, сыры, а найбольш летам гароднiну і садавіну. Усё ж і гэтае месца найбольш ажыўляецца ў чацвяргі, калі ў Бельск прыязджаюць купцы і прадаўцы з-за мяжы Бельскага павета. Гэта месца не толькі гандлю, але сустрэч і гутарак сваякоў і знаёмых. Наш рэпарцёр прывёз здымкі з малога рынку ў Бельску.

Тэкст і фота А. Карпюк

ДВА «БЕРЛІНЫ» — САВЕЦКІ І ПОЛЬСКІ.

Мо найперш пра савецкі, бо савецкі фільм «Берлін» быў зрэалізаваны 20 год таму. Прайшоў трыумфальна па свеце, здабыў узнагароду за найлепшы дакументальны фільм на міжнародным фестывалі ў Кане ў 1946 г. Цяпер вяртаецца на экраны адноўлены.

«Берлін» Юрыя Райзмана ўзнік у час апошніх акордаў вайны і выражае радасць і гонар з вялікай перамогі.

Фільм быў зроблены, дзякуючы супрацоўніцтву з I Беларускім фронтам. Сам рэжысёр Юрый Райзман быў на фронце, кіраваў працай 38 аператараў, якія прайшлі шлях ад Сталінграда да Берліна. Дзякуючы ім, маем непаўторныя гістарычныя здымкі з барацьбы і перамогі.

У Берліне аператары здабылі 20 тысяч метраў нямецкай хронікі, фрагменты якой выкарыстаны ў фільме «Берлін».

Вось два вобразы з фільма:

21.IV.1945 год. Чацвёртая гадзіна раніцы. 22 тысячы гармат абвяшчае свету штурм на Берлін.

30.IV.1945 год. Падае апошняя апора фашызму. Некалькі дзён пазней III Рэйх падпісвае капітуляцыю.

Фільм польскі называецца «Кірунак — Берлін» Працы над ім пачаліся ў канцы мая. Гатовым будзе на канец бягучага года. Двухсерыйны. Рэжысёрам з'яўляецца Ежы Пасендорфер (дарэчы, новы першы сакратар партыйнай арганізацыі пры Студыі мастацкіх фільмаў).

Фільм мае быць найбольшым ваенным фільмам у гісторыі польскай кінематаграфіі. Рэалізуецца пры дапамозе Войска Польскага. Вайсковым кансультантам з'яўляецца падпалкоўнік Збігнеў Залускі — вядомы аўтар гістарычных кніжак. Першая частка фільма будзе звацца «Одра», другая — «Берлін».

Героямі фільма з'яўляюцца жаўнеры I кампаніі I палка пяхоты I Дывізіі імя Т. Касцюшкі.

Вось дзве сцэны з фільма.

Ноччу пад варожым агнём жаўнеры паўтораць сапраўднае здарэнне з вайны: уваб'юць у зямлю патранічны слуп на Одры, а каля яго закапаюць бутэльку з двума лісткамі паперы. На адным — спісак паўшых калег, на другім — подпісы жывых са словамі: «Мы, жаўнеры I кампаніі I палка пяхоты, дайшоўшы да Одры, убіваем гэты пагранічны слуп, каб вызначаў тут граніцу Польшчы на векі вякоў».

Сцэна другая. Дзённае распараджэнне маршала Жукава: «Славай пабеданоснай, сваім потам і крывёй вы здабылі права траміць непрыяцеля да канца і ўдзельнічаць у штурме Берліна. Наперад на Берлін!»

Галоўную ролю іграе Войцех Семён. Выступіць таксама вядомы савецкі акцёр Мікалай Рыбнікаў, які зайграе ролю Усевалада Паляка, рускага, які трапіў у польскае войска, дзякуючы прозвішчу. (вл)

Мала, але цікава

МАРЛІНЫ ІДУЦЬ НА ТАРАН

Рыбакі далёкаўсходніх тунцалоўных баз назіралі дзіўныя прывычкі рыб паўднёвых мораў. Асабліва цікава паводзіць сябе марлін, якога таксама, як і тунца, вылоўліваюць кручкамі.

Калі пачынаюць выбіраць снасць, марлін параўнальна спакойны, але вось яго падводзяць да борта тунцалоўнага бота, і ён ператвараецца ў некіруемы снарад — спачатку кідаецца з боку ў бок, затым падскоквае ўверх і «тараніць» усё, што трапляецца на шляху. Калі ўлічыць, што вага марліна звычайна 60—200 кілаграмаў, а асобныя экземпляры важаць да 700 кілаграмаў, то сустрэча з ім, вядома, не абяцае нічога добрага.

ПІТНАЯ СОДА

Нагар у эмаліраванай пасудзе лёгка змываецца, калі засыпаць яго пітной содай, заліць вадой і закіпяціць.

Калі прагоркла сметанковае масла, яго заліваюць халоднай вадой, дадаюць чайную лыжку пітной соды і старанна размешваюць. Зліўшы ваду, падліваюць шклянку малака на кожны літр масла і ператопліваюць. Будзе цудоўнае топленае масла.

Палавіна чайнай лыжкі пітной соды на шклянку вады — добры сродак супраць свербу, калі пакусаюць камары.

Спосаб на Венеру

Раней ці пазней Венера будзе даступна людзям, сцвердзіў праф. др П. Курапаткі. Што праўда, тэмпература паверхні гэтай планеты зараз 280⁰, ціск — 18 атмасфер, а на вышыні 26 км ад паверхні знаходзіцца аж 90—95% двухвокісу вугалю і толькі 0,4% кіслароду і 1,2% вадзяной пары, але можна прыспешыць ахаладжэнне зямной суседкі і стварыць больш адпаведныя ўмовы для чалавека. Можна гэта зрабіць, рассяваючы ў вышэйшых і халаднейшых слаях атмасферы Венеры пэўныя зямныя мікраарганізмы. Гэтыя арганізмы, развіваючыся, прычыняцца да памяншэння колькасці двухвокісу вугалю і пабольшаць колькасць кіслароду, а гэтым самым панізяць тэмпературу і атмасферны ціск. Такі працэс, раз распачаты, будзе нарастаць лавінава, аж давядзе да паяўлення на паверхні Венеры вады і ўмоў нармальнага біялагічнага жыцця. Зразумела, што такая змена працягвалася б вельмі доўга. (А-ка)

ЦІ ВЕДАЕЦЕ, ШТО...

...у Афрыцы ёсць дрэва, здольнае вярцецца вакол сваёй восі. Ураган, які вырывае з коранем іншыя дрэвы, бяспечны для гэтага дрэва: верцячыся вакол восі, яно не патрабуе ўстойлівасці і застаецца непашкоджаным.

Невядомая прыгажосць

Каля 25 км ад Галдапі, ідучы дарогай сярод узгоркаў, азёраў і лясоў, трапім у Станчыкі. Тут ёсць велізарны віядукт. Праўдападобна, другі па велічыні ў Еўропе. Прыцягвае ён вока турыста не толькі сваёй велічынёй, але і прыгажосцю канструкцыі і гармоніяй наваколля. З віядукта распасціраецца цудоўны краявід. На жаль, ён амаль невядомы людзям, якія службова займаюцца справамі турыстыкі і турыстычнай прапаганды Беласточчыны.

Тэкст і фота В. Гжэгорчык

Марта Рышэр стаіць на адным з паваротаў тунеля. Сілы ў яе растаюць, але яна не можа прымусіць сябе вярнуцца ў пакой.

Уключыўшы радыёстанцыю, яна і думаць не магла, што пачуе такое!.. Праўда, ужо даўно прызвычаілася да думкі, што падпольшчыцы, дзейнічаючай у гняздзе фашыстаў, фінал толькі адзін — катастрофа, гібель. Але недзе ў глыбіні свядомасці тлела надзея: можа ўсё абыдзецца...

Не абышлося!

Увайшоўшы ў радыёрубку ў дваццаць гадзін сорак пяць мінут, яна ўключыла станцыю і, маючы ў запасе час, наладзілася на хвалю цэнтральнага вяшчання райха.

Перадавалася звычайная інфармацыя. І раптам дыктар, спыніўшы перадачу, аб'явіў, што паступіла паведамленне надзвычайнай важнасці. У Берліне адбыўся суд над кіраўнікамі камуністычнай арганізацыі, якую доўга высочвала і ўрэшце злавіла служба бяспекі райха.

Арыштавана ўся вярхушка арганізацыі на чале з кіраўніком — Паўлем Прозэ. Змоўнікі асуджаны на смерць. Сёння прысуд выкананы. Што ж датычыцца паасобных членаў злачыннай банды, яшчэ не злоўленых, то паляванне за імі працягваецца: СД і паліцыя бяспекі ведаюць, дзе іх шукаць!..

Марта сядзела ля пульта прыгнечаная, апустошаная. У дзевяць гадзін яна працягнула руку да панелі станцыі і настроілася на перадатчык гаспадароў Абста. Той адказаў. Марта прыняла і расшыфравала радыёграму: заўтра на світанні, калі тры падводныя лодкі лягуць на грунт паблізу скалы, Абсту трэба прыбыць на флагманскую лодку. Сёння з дваццаці дзвюх гадзін безупынна слухаць эфір, з паўночы ўступіць з падлодкамі ў сувязь.

Закончыўшы дэшыфроўку, Марта ўстала. Трэба было неадкладна дзейнічаць, і ў першую чаргу — расказаць аб усім Рэйнхельту.

Яна накіравалася да дзвярэй, але тут спынілася. Вядома, яна не пакажа Абсту радыёграму. Але Абст або яго памочнікі могуць ноччу ўключыць станцыю...

Што рабіць?

Яна дастала адвёртку і рашуча адкрыла панель рацыі...

Потым яна пайшла шукаць Карцава. Яго не было ў спальні плыўцоў. Відавочна, лекар каля лагуны.

Яна з'явілася на пляцоўцы, калі гаварыў Галер. У яе яшчэ хапіла вытрымкі разыграць спалох з-за пашкоджанай радыёстанцыі: пакуль фашысты будуць вазіцца з рамонтам, яна паспее папярэдзіць таварыша.

Атрымаўшы загад ісці да сябе, Марта і не падумала падпарадкавацца. Яна зноў і зноў абышла падзямелле. Пошукі выніку не далі.

І вось, прыхіліўшыся да сцяны, яна стаіць недзе ў цэнтры скальнага лабірынта, адзінокая, бездапаможная...

Трэба рухацца, нешта рабіць?

Марта пляцецца па тунелю. Непрыкметна яна апынулася ў радыёрубцы. У паветры дым: Глюк возіцца каля панелі перадатчыка, арудуючы паяльнікам. Вальтэр уносіць скрынку з запаснымі дэталямі да рацыі.

— А, фроляйн! — Ён асцярожна апускае скрынку. — Не бачылі Рэйнхельта?

Глюк спыняе працу. Абое пытальна глядзяць на Марту. Вальтэр хоча задаць новае пытанне, але з калідора даносяцца крокі.

— Ён! — крычыць Вальтэр.

Выхапіўшы пісталеты, памочнікі Абста выбягаюць. Яны нясуцца па тунелю. Далёка спераду сілуэт чалавека. Два крутых павароты. Тут ад тунеля адыходзіць кароткі апендыкс. Уцякач паварочвае туды. Глюк і Вальтэр аблегчана ўздыхаюць: ахвяра загнана ў тупік.

Увайшоўшы ў адгаліненне тунеля, рыжы ўключае ліхтарык. Спераду, прыціснуўшыся да каменя, стаіць адзін з плыўцоў. Вось ён адлучаецца ад скалы, і ідзе насустрач.

— Эй ты, стаяць! — камандуе Глюк.

Чалавек ідзе. Ён быццам і не чуў каманды.

— Вочы ў яго, Густаў! — у жаху шэпча радыст. Плывец уцягвае галаву ў плечы, прыгінаецца. Вось ён кінецца на тых, хто загароджвае выхад.

Глюк падымае пісталет. Грохат. Пранізлівы крык.

Марта чула і выстрал і крык.

Яна выбягае ў тунель, але ўжо праз дваццаць крокаў вымушана апусціцца на камень. Яна доўга сядзіць на абломку скалы, закрыўшы вочы і сціснуўшы горла.

Зноў у тунелі крокі. Бяжыць нехта. Вось і з'яўляецца ён у паўзмроку.

— Ота! — крычыць Рышэр, загарадзіўшы дарогу. — Стаяць, Ота!

Плывец спыняецца.

Марта кладзе рукі на галаву вар'ята. Пальцы масуюць лоб, скронь, патыліцу.

— Спакойна, — шэпча яна, — спакойна, Ота, вяртайся да сябе.

Плывец паварочваецца і бяжыць назад.

Марта задумалася. Яна страціла сваіх. Маці і сястра загінулі ад бомб; яе сяброў пакаралі нацысты; і некалькі мінут назад знішчаны той, хто стаў для Марты дарагім, адзіным... Ён адшукаў яе ў гэтым пекле, падняў на ногі, удыхнуў у яе энергію, волю да жыцця, да барацьбы.

Дык няўжо ж за ўсе тэтыя жыцці не заплацяць ворагі?

А плыўцы — і яны загінуць неадпомшчаны?

Так, рашэнне можа быць толькі адно.

Тое, што яна задумала, страшна. Аднак у яе няма выбару.

Пячора плыўцоў.

Людзі ляжаць на нарах. Іншыя сядзяць на зямлі, маўклівыя.

Убачыўшы Марту, адзін з плыўцоў падымаецца з нар. Другі паварочвае да яе галаву.

— Хачу есці, — памалу гаворыць ён і робіць крок ёй насустрач. — Пара вячэраць. — Ён працягла пазяхае. — Пара вячэраць, пара вячэраць...

Людзі на нарах заварушыліся. Пячора пачынае тудзець. Марта спалохана.

— Лягайце спаць, — паспешліва гаворыць яна, адступаючы да дзвярэй. — Спаць, усім спаць, лягайце на нары!

ТРЫБУНА чытачоў

ПАЖАРНІКІ З ПАЛІЧНАЙ

Добраахвотная каманда пажарнікаў у Палічнай існуе ад 1934 г. Налічвае цяпер 32 члены. Мае свой пажарны самаход. Начальнікам з'яўляецца Іван Пятручук. Іван Пятручук пачаў сваю дзейнасць у пажарнай камандзе з першага дня яе заснавання. Пачаткова быў выбраны намеснікам начальніка, а ад 1946 г. пачаў выконваць абавязкі начальніка. Гэта добры грамадскі дзеяч і арганізатар. Цешыцца вялікім аўтарытэтам сярод насельніцтва і павятовых улад.

Пажарнікі з Палічнай добра выконваюць свае абавязкі. У час трывогі хутка збіраюцца, слухаюць загадаў начальніка. Таму ў іх заўсёды прыкладная арганізаванасць падчас гашэння пажару. Пры пажарнай камандзе існуе і дзейнічае маладзёжная дружына, яна налічвае 12 членаў. Да яе належаць вучні сярэдніх гайнаўскіх школ і пачатковай школы ў Палічнай. Секцыйным з'яўляецца Аляксандр Вілюк, які працуе ў кляшчэлеўскім ПОМ-е.

Пажарнікі з Палічнай не толькі добра выконваюць свае абавязкі, але і добра працуюць. Ад іх заўсёды выходзіла ініцыятыва грамадскіх чынаў. Тут, напрыклад, нарадзілася думка пабудовы рамізы са святліцай.

Яны ў вольныя хвіліны займаюцца культурнай дзейнасцю. Маюць мастацкі калектыў, які добра працуе. Апошнім часам была падрыхтавана польская п'еса «Бзы», з якой самадзейнікі наведалі Дабрываду, Дашы і Дубічы Царкоўныя. У бліжэйшым часе наведаюць і іншыя вёскі. Трэба падкрэсліць, што ўсе самадзейнікі ахвотна збіраюцца на рэпетыцыі і выязджаюць з канцэртамі.

Мацейка

СВАВОЛЬНЫЯ ДЗЯЎЧАТЫ

Нядаўна ў Боцьках (Бельскі павет) арганізаваўся жаночы харавы калектыў, які прыняў назву «Свавольныя дзяўчаты». Калектыў гэты карыстаецца вялікай папулярнасцю сярод мясцовага насельніцтва.

Тэкст і фота
П. Зінкевіч

У ГОНАР З'ЕЗДА

Павятовае праўленне водных суполак у Гайнаўцы прыняло абавязацельства ў гонар V з'езда ПАРП. Кіраўнік праўлення тав. Уладзімір Колнер на рабочай нарадзе пастаянных рабочых водных суполак 10 жніўня 68 года выступіў з прамовай адносна грамадскага чыну.

12 жніўня ў ранішніх гадзінах усе рабочыя паехалі ў раён Белавежскай пушчы, каб там ачысціць меліярацыйныя равы.

Выкананая праца ацэньваецца на 7250 злотых.

Яраш
Гайнаўскі павет

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка!

Пазнаёмілася я з Мішай у працы. Працую ў малым гарадку і даязджаю з вёскі да працы штодзень роверам, а зімою наймаю кватэру. Міша працуе ў нас шафёрам. Я год таму назад кончыла сярэднюю адукацыю. Мне адразу не вельмі спадабаўся Міша, але потым штораз больш пачаў падабацца. Цяпер я пакахала яго і ён мяне таксама. Пастанавілі мы пажаніцца. Але калі я сказала аб гэтым бацькам, дык яны пачалі крычаць, а мама нават плакаць, што пашто яна мяне вучыла, каб выдаць замуж за хлопца, які мае толькі пачатковую школу. Мне 19 год, а яму 26. Сказалі мне не сустракацца з ім, а штодзень пунктуальна вяртацца да хаты з працы.

Што рабіць, Сэрцайка, ці паслухаць бацькоў (я ў іх адна) і сказаць аб усім Мішы, бо дагэтуль яму нічога не гаварыла, ці зрабіць так, як я сама думаю, і без дазволу выйсці замуж за Мішу?

Марыся

Дарагая Марыся! Не раю табе рабіць нічога без дазволу бацькоў. Аднак пастарайся ім вытлумачыць, што сёння ёсць вялікая матчымасць, каб Міша таксама кончыў сярэднюю школу. Важна, каб вы кахалі адзін аднаго, і каб Міша быў добрым чалавекам. Мне здаецца, што калі пагаворыш з бацькамі аб усім гэтым, яны напэўна згодзяцца на ваш шлюб.

Жадаю вам усяго найлепшага
Сэрцайка

КУРС ДЛЯ НАСТАЎНІКАЎ

Акруговае праўленне Саюза польскіх настаўнікаў і Ваяводскае прадпрыемства распаўсюджвання прэсы і кніжкі «Рух» у Беластоку арганізавалі двухтыднёвы курс для настаўнікаў — грамадскіх дзеячаў клубных радаў з Беласточчыны.

На курсе, які адбываўся ў днях 2—15 жніўня г.г. у Варшаве, узяло ўдзел 55 вясковых настаўнікаў з усіх паветаў Беластоцкага ваяводства.

Курс пачаўся аўтарскай сустрэчай з вядомым польскім пісьменнікам Эрнестам Брылем. З дакладам выступалі працаўнікі радыё і тэлебачання, літаратуразнаўцы і літаратурныя крытыкі, працаўнікі кінематаграфіі і кансерваторыі. Былі лекцыі і даклады на тэму перспектывічнага развіцця культуры на Беласточчыне, функцыі настаўніка-дзеяча ў сучасным вясковым асяроддзі.

Педагогі пашырылі свае веды са шматлікіх галін культуры, пазнаёміліся з лепшымі метадамі працы ў радах вясковых клубаў, дзяліліся сваімі поспехамі і няўдачамі.

Былі практычныя заняткі на тэму, як падрыхтаваць вечарыну прысвечаную XXV-годдзю Людовага Войска Польскага, як весці аматарскія калектывы і дыскусійныя клубы.

Слухачы хадзілі ў кіно і тэатр, аглядалі выстаўкі, музеальныя памятнікі, цікавыя даўнія будоўлі горада. Адбыліся экскурсіі ў такія падваршаўскія мясцовасці як: Жэлезовая Воля, Неборув, Аркадзія, Ловіч.

Тэкст і фота
Янка Цялушэцкі
Новае Ляўкова

Удзельнікі курса.

КАЛІ БУДУЦЬ ХОДНІКІ Ў ЧЫЖАХ?

Кожны напэўна чуў на Гайнаўшчыне аб Чыжах. Вёска немалая. Налічвае каля 180 гаспадароў. Ёсць тут грамадская рада, пачатковая школа, пастарунак міліцыі, пункт аховы здароўя, дзве крамы, а нават кіно. Адным словам, ёсць усё, што павінна быць у сучаснай вёсцы. Прабачце! Памыліўся. Няма ходнікаў. Цяпер яны модныя на вёсках. Нават у невялічкіх вёсках укладаюць. У Чыжах — няма. Штопраўда, пліты ходнікаў ляжаць у Чыжах ад 3-ох год. Пастарэлі, абраслі мохам. Чакаюць калі грамадская рада злітуецца і паложыць на месцы. Але старшыня ГРН гр. Мікола Брук не цікавіцца чыжоўскімі ходнікамі. Навошта яму?

У Чыжах вуліца брукаваная. Пачалі будову ў 1965 годзе і скончылі ў 1967 годзе. І што за карысць з гэтага бруку чыжоўцам? Калі прыйдзе вясна і пачне раставаць снег, вуліца стаецца возерам. Немагчыма тут прайсці без гумовых ботаў. Няма тут па баках равоў, якімі адплывала б вада. Цяпер вясной вада размыла чыжоўскую вуліцу. Трэба ізноў укладаць брук. І ўлажылі. Заплацілі рабочым. Цікава, колькі яшчэ разоў будуць рамантаваць чыжоўскую вуліцу?

Кактус

ЧЫН У РЭДУТАХ

11 жніўня грамадскі чын адбыўся ў вёсцы Рэдуты (Бельскі павет). Моладзь вёскі некалькімі трактарамі вазіла жвір на дарогу Дубічы—Орля. Хаця жвір трэба было вазіць здалёк (адлегласць каля 10 км), аднак зажвіравана значную частку дарогі. Моладзь і дарослыя забавязаліся яшчэ некалькі разоў правесці гэтую карысную грамадскую работу.

М. Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

СХОД ТРОХ ПОП

11 жніўня ў вёсцы Агароднікі, Гайнаўскага павета, адбыўся сход членаў ПАРП з вёскі Агароднікі, Белкі і Іванкі. Абслужыў сход тав. Іван Бірыцкі, прадстаўнік Павятовага камітэта ПАРП у Гайнаўцы.

Тут былі абмеркаваны справы дагэтуляшніх дасягненняў паасобных ПОП у вышэй успомненым раёне і зацверджаны план работы да з'езда нашай партыі. У дыскусіі многа гаварылася аб пабудове дарогі Агароднікі — Белкі, аб тым, што ў Агародніках усе маюць электрычнае святло, а пяць гаспадароў, якія жывуць крышку далей ад электрычнай лініі, не маюць святла. Аляксандр Раеўскі — сакратар ПОП з Белак — звяртаў увагу на патрэбу хутчэйшага правядзення камасацыі зямлі ў вёсках Белкі і Сакі. Тут многа гаварылася і аб Гайнаўскім ПЗГС-е, што дрэнна забяспечвае сельскагаспадарчыя гурткі ў машыны..

На гэтым сходзе дэлегатам на павятовую канферэнцыю ПАРП выбралі тав. Паўла Карповіча.

М. Л.
Гайнаўскі павет

Плыўцы неахвотна падпарадкоўваюцца. Але яна ведае: гэта ненадоўга.

Стоячы ля дзвярэй, яна ў апошні раз глядзіць на іх. Яна ўсё адала б, каб іх выратаваць, усё на свеце!..

А Карцаў шукае Марту.

Па дарозе да спальні плыўцоў ён ужо быў у яе пакоі, на камбузе, абшукаў шматлікія адгаліненні тунеля. Яго ўсё больш ахоплівае трывога, прадчуванне наступаючай бяды: Марта была на пляцоўцы і ўсё ведае; у адчаі яна можа зрабіць такое, чаго ўжо не выправіш...

Не забывае ён і аб італьянцу, які застаўся адзін на адзін з Абстам. Праўда, Абст звязаны, у яго кляп у роце. Але ўсё роўна, як ён небяспечны!

Яны захавалі жыццё Абсту, вырваўшы ў яго абяцанне выратаваць плыўцоў. Ён даў слова. Але — «слова» Абста!

Галоўнае зараз — выдаць плыўцам прэпарат, адшукаць Марту, з яе дапамогай абясшкодзіць астатніх жыхароў падзямелля. Затым яны вернуцца на пляцоўку, дзе чакае Пела.

Сейф адкрыты; назіраючы за Абстам, італьянец рыхтуе падрыўныя зарады і рэспіратары. Апрача таго, ён павінен укруціць узрывацель у адну з тарпед — на ўсялякі выпадак.

Марта астанецца ў гроце, а Карцаў і Пела, узяўшы зарады, адправяцца на пошукі фашысцкіх падлодак.

Такія планы.

Хутчэй, хутчэй да плыўцоў!

Яшчэ паварот. Вось яны, дзверы.

Ледзь дыхаючы ад хвалявання, ён адсоўвае заслонку вочка. Нары пустыя. Людзі збіліся ў цэнтры пячоры. Памяшканне напоўнена гоманам.

Карцаў бяжыць да сховішча прэпаратаў. Гэта побач. Мабыць, ён яшчэ паспее прадухіліць бяду.

Вось і сховішча. Але што гэта? Дзверы адчынены. Стэлажы, якія яшчэ ўчора былі застаўлены кардоннымі скрынкамі з брыкетамі, цяпер пустыя.

Ён ідзе назад, тыцкаючыся локцямі аб сцены. Быццам сляпы. Масток праз шчыліну. На самым яе краі ляжаць два брыкеты.

Карцаў нахіляецца над шчылінай. З цемры ўдарыла холадам. Скінуўшы туды брыкет, ён чакае. Некалькі секунд паўзы, потым даносіцца далёкі плюск.

У бакавіне мосціка тарчыць цвік. На ім доўгая цёмная нітка. Карцаў падносіць яе да вачэй.

Сіняя шарсцінка.

Памяць падказвае: Марта, калі яна з'явілася ля лагуны, была ў сіняй куртцы.

Марта!.. Карцаў так ясна бачыць яе. Маленькая, яшчэ невыздаравеўшая, цягнецца яна па тунелю, згінаючыся пад цяжкасцю кардоннай скрынкі. Скінуўшы яго ў шчыліну, яна вяртаецца, каб падняць новую.

Скрынка за скрынкай знікае ў бяздонні. Урэшце засталася апошняя. Дацягнуўшы, Марта ўпускае яе на скалу, падае на калені, сантыметр за сантыметрам пхае цяжкую скрынку да шчыліны.

Берагі правалу спадзістыя. Тут лёгка страціць раўнавагу. Але Марта не думае аб небяспецы.

Хутчэй, кожную секунду яе могуць спасцігнуць!

Апошні рывок — і скрынка ляціць у правал.

А за ім, знясіленая, спаўзае туды і сама Марта, чапляючыся за каменні і не знаходзячы ў іх апоры.

(Працяг будзе)

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Дубіны

,,Bariera'' (polski) ,,W martwej pętli'' (radz.), 7—8.

Нараўка

,,Męski piknik'' (jugosł.), ,,Sami swoi'' (polski), 4—8.

Нарва

,,Bumerang'' (polski), ,,Galia'' (franc.) 4—8.

Чыжы

,,10 małych Indian'' (angl.), ,,Na frontach wojny domowej'' (radz.), 4—8.

Дубічы Царкоўныя

,,Nikt nie chciał umierać'' (radz.), ,,Skąpani w ogniu'' (radz.), 4—8.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

,,Pamiętnik pani Hanki'' (polski), ,,Potem nastąpi cisza'' (polski), 4—8.

Райск

,,Człowiek bez paszportu'' (radz.), ,,Gorące lato'' (jugosł.), 4—8.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок

,,Deszcz padał na szczęście'' (czeski). ,,Smog'' (włoski), 3—6.

Міхалова

,,Ucieczka z Paryża'' (franc.), 3—4. ,,Otello z prowincji'' (węgierski), 5—6. ,,Panowie z kompleksami'' (włoski), 7—8.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

,,Dzwonić Nortside 777'' (USA), 3—4. ,,Testament gangstera'' (franc.), 5—6. ,,Banda'' (polski), 7—8.

Шудзялава

,,Czterej pancerni i pies'' (polski), 4—8.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

,,Lekarstwo na miłość'' (polski), ,,Pamiętnik pani doktór'' (franc.), 4—8.

Новы Двор

,,Kryptonim Nektar'' (polski), ,,Marysia i Napoleon'' (polski), 7—8.

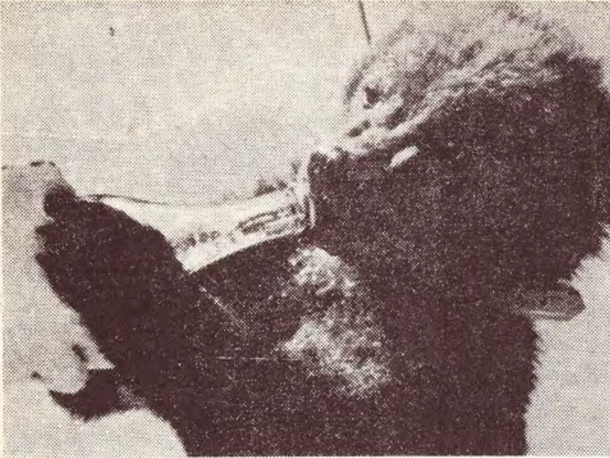
Ліпск

,,Dzieci Don Kichota'' (radz.), ,,Jak się masz Vero'' (węgierski), 7—8.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK ,,Ruch'' Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych ,,Ruch'' Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO I-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ ,,Ars Polona'' Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP; Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.

B.Z.Graf. G-3 NAKŁAD 5727

Усё людское нам не чужое.

Мар'юш Квяткоўскі

ШЧАСЛІВЕЦ

Мы ўжо даўно не бачыліся.

— Цэлую вечнасць! — усклікнуў я. — Што новага?

Банашак толькі махнуў рукою, што, напэўна, азначала расчараванне.

— Лёс несправядлівы, даражэнькі мой, — сказаў ён. — Да адных шчасце лезе праз дзверы і вокны, а другіх мінае.

— А што здарылася?

— Ты толькі паслухай. Я застрахаваў ад няшчаснага выпадку сябе, жонку і дзіця. Ужо тры гады мінула і — нічога. Ужо не раз казаў жонцы: «Што мы ўсе сядзім дома? Трэба больш рухацца, хадзіць на шпацыр. Можа што здарыцца, можа пад нешта трапім, можа нам што на галаву ўпадзе?» Але ўсё нічога, як на смех.

— Дык толькі радавацца трэба!..

— Радавацца? — Мой сябар паглядзеў на мяне, скрывіўшыся. — Вось Кавальскія, дык тыя могуць сапраўды радавацца. Кавальскі таксама застрахаваў усю сям'ю — сябе, жонку, сына, бабулю. І як толькі застрахаваўся, упаў з лесвіцы, ды так шчасліва, што атрымаў зрушэнне мазгоў. Акрамя таго, перастаў чуць на адно вуха. І што ты думаеш? Яму кватэру адрамантавалі, купілі мэблю... Не паспелі агледзецца, як сын зламаў нагу на лыжах. І яшчэ як: у трох месцах. О, братка, уся сям'я раздзелася, ім абмянялі тэлевізар... Сын Кавальскага яшчэ накульгваў, аж тут бабуля — трах! — упала і руку зламала. У Югаславіі лета правялі ўсёй сям'ёю за тую руку. Скажы ты...

Банашак не скончыў. Балкон рухнуў проста на нас. Банашак, трацячы прытомнасць паспеў яшчэ прашаптаць:

— Нарэшце і мне шчасце ўсміхнулася!..

Пераклаў з польскай мовы **М. Клышка**

НІЎКА

Провады ў школу.

ЗГОДЗЕН НЕСЦІ...

Параненых амерыканскі афіцэр пытаецца ў салдата сваёй роты, які вынес яго з поля бою:

— Ты стаміўся Біл?

— О, сэр... Я згодзен несці вас на сабе аж да Нью-Йорка толькі б выбрацца з гэтага пекла!.

РАЗМОВА

— Куме, састарыўся ўжо ваш сабака, ледзьве ногі валачэ.

— Ого, куме, каб вы яшчэ гэтак гаўкалі, як ён.

ВЯЛІКІ ШЧУПАК

Было гэта, браце, пры панах. Злавіў я ў панскім возеры шчупака — вялікага, вялікага! Нясу яго дахаты. Галава на плячы, а хвост па зямлі валачэцца. Гляджу — ідзе насустрач пан. Што рабіць? Не доўга думаючы, сцягнуў з сябе шапку, шчупака ў шапку, а шапку на галаву... Так нічога пан і не заўважыў.

ЗМЕШАНЫ ХОР

— Выступае змешаны хор...

— Які ж ён змешаны? Я бачу адных мужчын.

— Так, але адны ўмеюць спяваць, а другія — не.

ДУМКІ ЯСЬКІ АПАЛОНІКА

Хто стварыў сабе штучную матэрыяльную базу, ніколі не ўпэўнены ў будучыні.

Чалавек, які захапляецца людзьмі, ёсць людскі.

Зямля заўсёды кружыцца вакол людскіх думак.

Ніколі не трэба баяцца таго, што засталося за намі.

Складанне свае віны на чужыя плечы ніколі нас не звальняе ад адказнасці.

МЯСНЫ МАГАЗІН

ЗУБНЫ ЎРАЧ

САША І КАША

Мама ў печы варыць кашу.
Пакарміць патрэбна Сашу.
А сынок у печ глядзіць
І праз плач усё бурчыць:
— Хай бы ты хутчэй варыла,
Бо цярпець не маю сілы.
Гэтак есці захацеў,
Што жывот аж забалеў.
І на кашу сварыцца,
Што так доўга варыцца.
Вось, нарэшце, усё гатова.
Не гаворачы ні слова,
Хлопчык слёзы выцірае
І да кашы ён сядае.
Увесь да міскі ён прырос,
Уплятае — скача нос.
Скончыў есці — і крычыць:
Зноў жывот яго баліць.
Плача, плача хлопчык Саша.
Вінавата зноў тут каша.

Ц. Карага

У САНАТОРЫІ

У санаторыі для нервова хворых адзін пацыент цэлымі днямі ўсё нешта піша. Праз некалькі тыдняў урач пытае яго:

— Што гэта вы пішаце?

— Раман.

Праз год урач заўважае, што пацыент перастаў пісаць.

— Вы ўжо скончылі свой раман?

— Скончыў. Выйшла 19.632 старонкі.

— А як вы яго назвалі?

— «Фантастычная ядза на кані».

Зірнуўшы ў рукапіс, урач чытае:

«Но! Цок-цок, цок-цок, цок-цок, цок-цок, цок-цок, цок-цок, цок-цок...»

ТАКСАМА ЛОГІКА

Бура вывернула з карэннямі Граб. Даведалася пра гэта Лаза і сказала:

— Дзівак! Хіба ж я не раіла яму, каб ён навучыўся быць эластычным. Век бы стаяў, ніякая бура яго б ніколі не зламала, не вывернула...

Б. Сачанка

СКЕМІЎ

Раніцай маці заўважыла, што Рыгорка спаў з бруднымі нагамі.

— Як жа табе не сорамна, — пачала яна дакараць малога.

— А гэта я ў сне па балоце хадзіў, — не міргнуўшы вокам адказаў сын.

РАЗУМНЫЯ СЫНЫ

Адзін бацька хваліўся сваімі сынамі:

— Разумееце, ну і сыны ў мяне! Такія разумныя! Калі адзін з іх скажа, што будзе дождж, а другі — добрае надвор'е, то абавязкова што-небудзь ды будзе.

— Выбачайце, гаспадар... Але ці сапраўды вы не адчулі моцнага сутрасення?

КУДЫ

Сіракузскі тыран Дзіянісій кінуў вучонага Філаксена ў каменяломні за тое, што той крытыкаваў яго вершы.

Аднойчы Філаксена зноў паклікалі слухаць вершы тырана. Праз мінуту Філаксен падняўся з месца.

— Ты куды?

— У каменяломні, — адказаў вучоны.

ПЕСЬНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Лідзіі Таронта і Раісы Копа з вёскі Шэрні Бельскага павета змяшчаем песню п.з.

TO MY - FILIPINKI

Stoi nas w rzędzie zawsze siedem
chociaż chciałby zgadnąć widz
która z nas Anka, która Zosia,
to nie odgadnie nikt.
Nawet gdy pyta o imiona:
Jak się nazywasz, powiedz jak?
Niki, Krystyna, czy Iwona?
mówimy zawsze tak:

Jedno wspólne imię mamy: Filipinki,
wszędzie tak się nazywamy: Filipinki.
Dzień po dniu — tak, jak dziś
ręka w ręce,
jeden cel, wspólna myśl,
jaką śpiewać wam piosenkę?
Zagubiły swe imiona Filipinki.
Ale nie są tym zmartwione, Filipinki!
Własne imię zaginęło, no to cóż?
Mamy wspólne imię „Filipinki"
i już!

Czasem naprawdę bywa heca,
gdy ktoś używa wzniosłych słów:
„Jaka patronka ci przyświeca?
Kiedy jej święto? — mów!"
Wiemy, że chce na imieniny
jednej z nas kupić bukiet róż...
Nie wie — dla Eli, czy Haliny (?)
(Powinien wiedzieć już!)

Jedno wspólne imię mamy: Filipinko,
na urodziny zapraszamy, Filipinko...
(Ona ma przecież nas tyle samo
no i to dobry znak,
że jest naszą „chrzestną mamą"!)
Ciągle razem rozśpiewane Filipinki,
zawsze razem roześmiane Filipinki!
Że imiona zaginęły, no to cóż?
Mamy wspólne imię „Filipinki" i już!.

КУРЁЗЫ

Усім багам

У Люксембургу памерла багатая ўладальніца дамоў цярпімасці Марыя Луіза Леперэ. Свой вялізны капітал яна падзяліла на роўныя часткі і завяшчала ўсім рэлігіям, якія існуюць на свеце. Хітрая гаспадыня «жывой і нерухомай уласнасці» і пасля смерці баялася прагрэдаць. Не вельмі верачы ніводнаму богу паасобку, яна ўсё ж спадзявалася, што, можа, адзін з іх акажацца сапраўдным, і таму заказала малітвы ў свой гонар усім разам. Цікава, што ніхто з служкаў божых не адмовіўся ад брудных грошай Марыі Луізы Леперэ.

Сярод белага дня

Абурэнне панавала надаўна ў англійскай палаце лордаў: сярод белага дня ўкралі аўтамашыну аднаго з пэраў каралеўства. І самае непрыемнае, што разам з машынай прапала папка з дакументамі, якія ў бліжэйшы час павінны былі разглядацца палатай. Тэма дэбатаў: «Крадзяжы ў Вялікабрытаніі».

Небеспадстаўная жалоба

Член англійскай палаты абшчын кансерватар Бенет на працягу тыдня прыходзіў на парламенцкія пасяджэнні ў жалобе. З далікатнасці ніхто не адважыўся спытаць аб няшчасці, якое напаткала яго. Цяпер высветлілася, што Бенет быў у жалобе з выпадку дэвальвацыі фунта стэрлінгаў.

Век жыві — век вучыся, толькі не ў адным і тым жа класе.